

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na
5. strani

ZA HUDO KRI
POSKRBLJENO

Sobota, 30. septembra 1961
Štev. 39, leto XIX

V OKVIRU

Ob diskusijah o novi ustavi, ki naj izraža družbeno-politične spremembe, nastale v zadnjih letih, in nakaže družbeno ureditev za v bodoče, se kot pomemben problem pojavlja tudi potreba po rešni zamenjavi vodilnih kadrov, da bi tako omogočili čim širšemu sloju državljanov, da razvijajo svoje sposobnosti tudi na najbolj odgovornih mestih. Tako je bila pred kratkim tudi v odboru za gospodarstvo Zvezne ljudske skupščine zanimiva razprava o vodstvenih kadrih v našem gospodarstvu. Potem, ko so ugotovili nizko strokovno usposobljenost di-

nosti. Hkrati bo tudi med vsemi proizvajalci sprožila zdravno tekmovalnost, po strokovnem izobraževanju, kajti možnosti slednjega, da za nekaj časa vodi podjetje, se bodo s tem močno povečale. S tem bodo odpadli tudi nekateri samopašni posegi in odločitve, ki so jih direktorji izvedli, ne da bi se pri tem dovolj ozirali na voljo in mnenje upravljalcev. Najpogosteje so to delali v najplemenitejšem namenu, da pomagajo k smotrnemu gospodarjenju, pri tem pa pozabljali, da se neposredni proizvajalci čedalje teže sprijaznijo

Bomo direktorje volili?

rektorjev, ki predstavlja v pogojih vse bolj zahtevnega gospodarjenja čedalje večji gospodarski in tudi družbeni problem, so razpravljali še o predlogu, da bi v določenih razdobjih neposredni proizvajalci izvolili novega direktorja. Ta misel je zelo zanimiva in na prvi pogled privlačna, vendar se mi ob njej vsiljuje resen pomislek, ki so ga izražali tudi nekateri člani odbora: ali bi bilo res smotno zamenjati vse direktorje? Veliko bolj smiselno in sprejemljivo mi zdi predlog, da imajo neposredni proizvajalci možnost, da v določenem časovnem razdobju izrečejo svojem najvišjemu gospodarskemu voditelju v podjetju zaupnico ali pa mu dajo razrešnico. Prav gotovo bo že samo ta možnost marsikoga od direktorjev, ki doslej ni posvečal dovolj pozornosti družbenim odnosom v podjetju, ki postajajo vse bolj občutljivi, ki ni dovolj skrbel za svojo strokovno in politično izobrazbo, opozorila, da bo moral tem pomankljivostim posvetiti več pozor-

z izvršenimi dejstvi, pa čeprav so ta razumna.

Kar pa zadeva strokovno izobrazbo, na osnovi katere je temeljilo poročilo, pa se mi zdi, da je problem dosti globlji. Ne gre samo za to, kakšno stopnjo izobrazbe si je pridobil direktor, preden je bil postavljen na tak položaj. Veliko bolj tehtno se mi zdi vprašanje, koliko truda je on med tem časom vložil za svojo izobraževanje. Nobena šolniti fakulteta ne more dati nikomur tolikšne izobrazbe, da bi zadoščala za vse življenje. Šola mu lahko da le slabšo in boljšo osnovno, ostalo, kar rabi do dobro delo, pa si mora pridobivati sproti.

Vendar ni problem samo pri strokovni usposobljenosti direktorjev, ki ga ne podcenjujem, pač pa je problem strokovne usposobljenosti postal širši in zajema vse proizvajalce. Zato bo družbeno ekonomsko in strokovno izobraževanje moralo dobiti v naših kolektivih tisto posemno mesto, ki mu v resnici pripada. V. TRINKAUS

RAZPRAVA TOV. STANETA KAVČIČA NA ZASEDANJU LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

NOVI SISTEM PRINAŠA GLOBOKE DRUŽBENO POLITIČNE SPREMEMBE

V četrtek, dne 28. septembra je zasedala Ljudska skupščina LR Slovenije. Ljudski poslanci so razpravljali in sklepali razen o nekaterih zakonih in odlokih najprej o »Poročilu o gibanju gospodarstva v prvem polletju leta 1961 s posebnim ozirom na delovanje gospodarskega sistema«. Poročilo je obrazložil član Izvršnega sveta tov. Tone Bole. V razpravi je sodeloval tudi podpredsednik Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije tovariš Stane Kavčič. Njegovo razpravo objavljamo v celoti.

Tovariši!

Polletno obdobje je v takem dinamičnem gospodarstvu, kot je naše, polno raznih gospodarskih problemov, lahko tudi določenih nasprotij, ki so se v preteklem obdobju tudi zaostri, in ki lahko površnem opazovalcu, če gleda stvari predvsem z vidika enostavnega prakticizma, dajo napačno sliko. Mislim pa, da vendar ob vsem tem ne bi smeli izgubiti ob tej priložnosti — ko dajemo analizo novega gospodarskega sistema za prvo polletje letos, to se pravi za prvih šest mesecev njegovega življenja — iz vidika nekaterih osnovnih postavk novega gospodarskega sistema.

SISTEM JE ZAČEL ODPIRATI NOVO ETAPO DRUŽBENIH ODNOSOV

Vi veste, da ko smo v začetku letošnjega leta razpravljali o

tem sistemu, ne samo v skupščini, ampak tudi na političnih forumih, nismo pri vsem tem poudarjali samo neposrednih jutrišnjih gospodarskih učinkov, ampak da smo poudarjali in zasledovali predvsem nekatere globoke družbene politične spremembe, ki jih je ta sistem moral prinesiti, oziroma smo pričakovali, da jih bo prinesel. Vi veste, da smo nov sistem primerjali s takimi kvalitativnimi družbenimi spremembami, kot je bila leta 1950 uvedba delavskega samoupravljanja. Skratka, ta sistem je v političnem smislu pomenil oziroma začel odpirati novo etapo družbenih odnosov pri nas, pomenil naj bi novo afirmacijo proizvajalcev. Z njim bi morala dobiti novo vsebino naša neposredna socialistična demokracija, nov udarec bi morali z njim

dobiti tako še ostanki meznih odnosov, kakor tudi ostanki administrativno socialističnih konceptov. Mislim, da se z ozirom na take ambicije in upravičene politične aspiracije novega sistema upravičeno postavlja pred vse nas vprašanje, ali so bila taka pričakovanja upravičena, ali se v družbeno političnem smislu razvijajo stvari v nakazani smeri? Ali dejansko sistem deluje v smeri osvajanja oziroma vse večje afirmacije neposrednih proizvajalcev? Ali pogloblja našo demokracijo in ali deloma tudi že osvobaja tudi od dela, o čemer smo vse takrat govorili. To se mi zdi, da je prvo vprašanje, na katero bi bilo treba dati jasen odgovor.

Mislim, da je ta odgovor popolnoma na dlani. Sistem je pokazal, da so bila vsa naša predvidevanja in pričakovanja v tem smislu popolnoma upravičena, da se v praksi, v delovnih kolektivih, dejansko odvija zelo živ proces vse večje afirmacije delavskega samoupravljanja, čeprav niso še povsod do kraja razumeli teoretične postavke sistema in vsega tistega, kar je teorija rekla ob tej priložnosti pa so delovni kolektivni sistem instinktivno doživeli. Oni vidijo, da je to dejansko korak naprej, čutijo, da je to poglobljanje njihovih pravic in njihovih dolžnosti in zato so se dejansko tudi pokazali sposobni sprejeti eno in drugo večje pravice in večje dolžnosti, ki jim jih ta sistem daje. Mislim, da je potrebno to poudariti tudi zaradi tega, ker prehajamo v naslednjem obdobju v intenzivno razpravo za novo ustavo, ki bo morala izhajati predvsem iz teh sprememb, iz teh procesov in iz tega dogajanja, ki se danes v kolektivih vrši in katerega je predvsem novi gospodarski sistem sprožil, pospešil in mu dal zelo jasno smer.

TUDI MATERIALNI REZULTATI SO ZADOVOLJIVI

Drugič, kakšni so materialni rezultati? Mislim, da je obdobje, v katerem so se materialni premiki vršili, zelo neugodno in da je to dejstvo treba imeti pred očmi, če hočemo pravilno oceniti tudi same neposredne materialne rezultate. Končno je bil sam sistem sprejet v začetku marca, zadnji predpisi so prišli šele meseca maja, potem so bili dopusti, tako da ne bi bilo po mojem mnenju nič preveč zaskrbljujoče, če bi tudi v materialnem pogledu imeli slabše, manjše rezultate, kot jih imamo. Predvsem, če pogledamo v Sloveniji, vidimo, da imamo absolutno zadovoljive tudi materialne rezultate, merjene seveda s sedanji številkami, s sedanjo statistiko, s sedanjo evidenco, ki je v svoji osnovi mnogo bolj usmerjena v to, da se pokaže, kaj se je naredilo, kot pa v to, da bi pokazala, s kakšnimi ekonomskimi učinki je bila določena stvar dosežena. O tem bom še kasneje povedal nekoliko besed.

Osnovno je vendar, mislim v pogledu materialnih odnosov, to, da lahko ugotovimo, da so se kolektivni, nekateri v večji, nekateri v manjši meri, nekateri z večjimi, nekateri z manjšimi napor obrnili k samemu sebi in predvsem pri sebi, v svojih lastnih proizvodnih kapacitetah, pri svojih lastnih materialnih in umskih možnostih iščejo in mobilizirajo svoje lastne sile. Danes oni ne postavljajo pred družbo predvsem materialne zahteve, ampak kadar trkajo na višja družbena vrata, predvsem trkajo v tem smislu: ti in ti objektivni instrumenti, te in te stvari so še neurejene, ki onemogočajo, da bi mi lahko — enostavno rečeno — s polno paro krenili naprej. Dajte uredite (Nadaljevanje na 3. strani)

OKRAJNEMU SINDIKALNEMU SVETU CELJE

Pridružujemo se vašemu stališču glede razdeljevanja osebnih dohodkov, ki je bilo 23. sept. 1961 pod naslovom »Nezadržni razponi« objavljeno v Delavski enotnosti. Ker pa razdeljevanje osebnih dohodkov oziroma prevelikih razponov ni aktualno samo na področju zdravstva, ampak predvsem tudi v nekaterih drugih kolektivih v gospodarstvu, smatramo za potrebno, da naše skupno stališče do tega vprašanja osvetlimo še z nekaterimi drugimi dejstvi.

Vsestransko so očitni tako gospodarski kakor politični rezultati nagrajevanja po delu oziroma razdeljevanja osebnih dohodkov na osnovi konkretnih delovnih učinkov. Vse to je bilo omogočeno tako z objektivnimi spremembami v gospodarskem sistemu kakor tudi s političnim in zavestnim prizadevanjem subjektivnih političnih sil. Resno odražajo tudi v osebnih prejemkih zaposlenih oziroma v poviševanju njihovega realnega čevanja ob istočasnem povečanju delovne storilnosti. Takšno politiko bo potrebno nadaljevati tako v smeri izpopolnjevanja obstoječega gospodarskega sistema kakor tudi v smeri bolj aktivnega političnega prizadevanja. Zato je naloga političnih sil, in to predvsem sindikatov, da istočasno, ko ponarizirajo in z uspehom preizkušnje takega delovanja in vse tiste pomankljivosti, napačne in pogrešna stališča, ki so pri vsem tem prišla do izraza ali so se tu in tam celo uve-

ljavila. Ena izmed teh pomankljivosti pa so tudi preveliki razponi v osebnih prejemkih, ki se kažejo v nekaterih gospodarskih organizacijah.

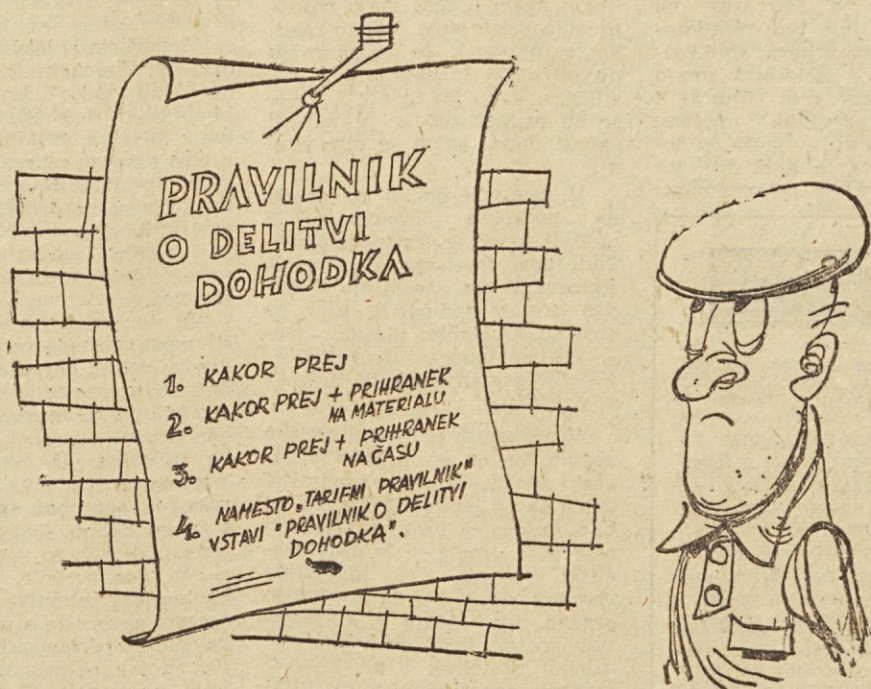
Značilno je, da prihaja do prevelikih zaslužkov oziroma do izrazito prevelikih razponov predvsem na tisti delovnih mestih, katerih delovnega učinka ni mogoče ali pa ga je zelo težko izmeriti z običajnimi merili dela. Potrebno je višino osebnega dohodka tudi na tistih vodstvenih mestih, katerih delovnega učinka ni možno meriti z navadnimi merili dela, postaviti v odvisnost od celotnega gospodarskega uspeha kolektiva. Kot rečeno, ta cilj in taka prizadevanja so pravilna in jih bo potrebno tudi še vnaprej zasledovati. Ugotoviti pa moramo, da imamo opravka z nepravilno realizacijo tega principa. Zato se dogaja, da so razponi, ki so postavljeni v osnovnih odnosih, pri končni realizaciji razdeljevanja osebnih dohodkov popolnoma spremenjeni. To dokazuje tudi primer kolektiva Laško, kjer je razpon 1:6, njegova realizacija pa 1:51,8. Do tega prihaja predvsem zaradi tega, ker so splošna merila in instrumenti stimulativnosti za vodstvena mesta preveč pavšalni in nepravilno postavljeni. Razne participacije za vodilna mesta — ne v kvalitativnem, ampak predvsem v kvantitativnem obsegu — nimajo že nič več skupnega z nagrajevanjem po delu. Pavšalne udeležbe na uspehu poslovanja, na prometu, na celotni višini dohodka, ki se izračunavajo po raznih točkah ali koeficientu, pri končnem obra-

čunu za posamezna delovna mesta dajo take vsote osebnih dohodkov, ki so že mnogo bolj podobne kapitalističnim dividendam kot pa delitvi osebnega dohodka po konkretnem delovnem učinku. Iaki primeri upravičeno vzbujajo nezadovoljstvo in kritiko pri delavcih in politično zelo otežkočajo borbo za pravilno pojmovanje in uresničevanje osnovnih idej gospodarskega sistema na sploh in razdeljevanja osebnih dohodkov po delu še posebej.

Te slabosti in napake, ki bi lahko, če bi se razrasle, ogrozile pozitivne pridobitve delitve dohodka po delu, moramo zato politično ostro obsoditi in tudi praktično zelo energično likvidirati. Bilo bi nepravilno te pojave samo moralno obravnavati s tistimi posamezniki, ki so v preteklih mesecih dosegli take »delovne« učinke, čeprav smatramo, da je in da bi morali biti tudi družbeno in moralno zavest vsakega posameznika eden izmed regulatorjev oziroma eden izmed tistih faktorjev, na osnovi katerih je možno najti maksimalno najbolj pravilna merila dela. Težišče naše akcije in intervencije mora biti predvsem v tem, da se obstoječa preveč pavšalna in neprecizna merila dela spopolni oziroma takoj odpravi, če nimamo konkretnih predlogov, kako jih popraviti. Pogosto se dogaja, da so v kolektivu že sami ugotovili določene pomankljivosti v pavšalnih merilih dela za vodeča delovna mesta. Toda običajno ostane vse samo pri ugotovitvah z izgovorom, da nimajo boljših predlogov. V takih primerih bi bilo boljše ome-

njena merila dela takoj odpravi in poveriti pristojnim organom oziroma zato izvoljenim komisijam nalogo, da na osnovi dosedanjih, čeprav tudi negativnih izkušenj, pripravijo nove, bolj pravilne predloge in boljše merila dela.

Republiški Svet sindikatov Slovenije
Ljubljana, 26. sept. 1961.

— Tale naš pravilnik je pa tak, da ga ni nič škoda, če so ga obesili ...

Karikatura: MILAN MAVER

NOVI SISTEM PRINAŠA GLOBOKE DRUŽBENO POLITIČNE SPREMENBE

OD PROIZVAJALCA DO POTROŠNIKA

KONFEKCIJA

Relativen uspeh konfekcijske službe

Rekli boste, da hočem soliti pamet vašemu novinarju, ki je napisal članek o potrošnikih in konfekciji. To ne, čeprav sem skušal razrešiti neko uganko. Preprost račun!

Če je jugoslovanska industrija pred 2 letoma (te podatke uporabljate!) izdelala za 45 milijard izdelkov in prihranila pri tem zaradi ekonomičnejšega krojenja blaga in pri manjših osebnih izdatkih (industrijski način izdelovanja obleke) skupaj 12,5 milijarde dinarjev, imajo pa danes zalog v vrednosti 10 do 15 milijard dinarjev — potem je res vprašanje, kaj so in kaj bodo v resnici prihranili. Njihov uspeh je relativen!

Pred dnevi sem kupoval možko letno obleko. Ugajala mi je,

CIRIL MOČNIK
Celje

Zaloge brez otroške konfekcije

V teh septembrskih dneh, ko si vsi starši belimo glave, kako bi najceneje, najbolj praktično in okusno oblekli svoje otroke za hladno jesen in bližajočo sezono, sem z zanimanjem prebrala vaš članek o naši konfekciji, ki ste ga zelo duhovito naslovili "Sedemdeset odstotkov nezadovoljnih". Moram reči, da sem tudi sama eden izmed tistih nezadovoljnih, ki je odšel iz trgovine praznih rok. A moram tudi povedati, da vaš pisec moj in mojih podobnih težav ni opisal.

Glejte, imam sina, ki je star štirinajst let, in hči, stara leto več. Čeprav sta še otroka, sta po oblačenju oziroma svoji postavi tako rekoč odrasla. Ko sem pretekli teden obiskala domala vse ljubljanske trgovine s konfekcijo, da bi si ogledala kakšne plašče jima bom lahko kupila in koliko za to pripisala v oktobrski mesečni družinski proračun (fantu sem hotela kupiti tudi obleko), so mi povsod zmignili z rameni, češ da za takšne otroke nimajo konfekcije, če pa jo dobe, je je tako malo, da o njej ni vredno govoriti. Pridite po prvem oktobru, morda boste imeli srečo, če boste pravočasni in tako dalje...

Jezna sem se vrnila domov. Jezna na soseda, ki mi je nič hudega sluteč prav tiste dni pokazala zmisli plašč, ki ga je prinesla iz Trsta za svojega

MAJDA CITER
Ljubljana

Če srečaš na cesti kar po vrsti ljudi, ki nosijo iste obleke, kot je tvoja...

Ko sem zagledal vaš članek "Potrošnik in konfekcija", sem se veselil, da bom izvedel tudi kaj obetajočega. A ko sem časopis odložil, sem lahko le ugotovil, da išče konfekcija in njena trgovina izhod iz zagate še vedno na napačnem koncu.

Nisem ekonomist, a vendar mi je jasno, da je konfekcijska industrija nekaj, kar mora biti (ne samo pri nas, v svetu so to že zdavnaj pogruntali, sicer se ne bi tam konfekcija tako uveljavila) sila prilagodljivo povpraševanju trga, torej izredno dinamična industrija, prav takšna pa tudi trgovina njenih proizvodov. Moda, toda ne samo modnostne muhe, je nekaj, kar prinaša v naše oblačenje svežino, raznolikost, tudi vedno bolj praktično obleko, če izvzamemo modne skrajnosti — kako dolgačasni bi bili sicer na pogled ljudje, vsi vedno enolično oblečeni! Torej je jasno, da se mora ta industrija ogibati zalog kar se le da. A zakaj med drugimi tudi nastajajo zaloge in kako bi se jih v bodoče tudi v korist potrošnika (ne samo industrije, saj le-ta bo ob slabem gospodarjenju itak sama nosila posledice) lahko rešili? Mnenje, da bi k temu lahko doprinesle specializirane trgovine posameznih konfekcijskih hiš, bom ovrgel.

Potrošniki smo že zdavnaj ugotovili, da je konfekcija cenjejša kot pri obrtniku izdelana obleka, predvsem pa, da jo lahko dobiš takoj ko jo potrebuješ, a ne šele čez tri mesece, ko boš prišel pri obrtniku na vrsto. Takoj, če jo seveda dobiš, primerno velikost, kvaliteto, barvo, vzorec, kraj itd. 36 velikosti ali samo 6, to bo morala rešiti industrija sama. Rad bi povedal le nekaj k predlogu za specializirane trgovine posameznih konfekcijskih industrij.

MIHA POTOČIN
Kranj

Op: uređ.: Toliko odgovorov, toliko vzporednih misli, različnih mnenj, res nismo pričakovali. Govore le o tem, da sino dregnili tja, kjer potrošnika žuli.

uničil sistem. To je družbeno postavljeno vprašanje. Mislim, da se postavlja sledeče vprašanje: kako sedanji stopnji razvoja materialnih proizvodnih sil in doseženi stopnji družbenih odnosov in družbene zavesti prilagoditi sistem planiranja in vse ostalo, kar je z njim v zvezi. Ker predvsem na tem področju smo doživeli v zadnjih letih najmanj sprememb. In zato je razumljivo, da so tu zdaj nastala nekateri takni nasprotja, ki zahtevajo svojo družbeno rešitev. Mislim, da bo moral sistem planiranja v bodoče mnogo manj poudarjati svoje naturalne kvantifikacije in mnogo manj kot doslej razdeljevati rezultate proizvodnje v svoji osnovni smeri ekonomske učinkin in mnogo bolj kot do sedaj razdeljevati ali pa skušati uravnati pogoje proizvodnje. To se pravi: plan bo moral biti mnogo bolj ekonomski regulator v skladu z obstoječim stanjem proizvodnih sil in družbenih odnosov in mnogo manj neposredni in direktni distributer rezultatov proizvodnje. Po mojem mnenju je samo v tej smeri možno in tudi potrebno usmerjati nadaljnje diskusije, naša razmišljanja in izpolnjevanje ter vsklepavati pravzaprav v eno enoto in sistem in plan, kar

konec koncev onadva objektivno tudi sta.

DELOVNI KOLEKTIVI POTREBUJEJO PREDVSEM ZELO INTENZIVNO IN DEMOKRATIČNO KONTAKTIRANJE, DA LAHKO OBRAČUNAVAJO Z RAZLIČNIMI POGLEDI IN STALIŠČI

V takih družbenih ekonomskih premikih seveda se mi zdi, je vloga subjektivnega faktorja izredno važna. Zlasti še, ker če podrobno analiziramo dogajanja v naših kolektivih, oni ne potrebujejo predvsem nekih jasnih, materialnih in konkretnih rešitev, zdiktiranih od zunaj. Čestočasno se tako rešitve ali diktati še nesimpatični, povzročajo več škode kot pa koristi. Naši delovni kolektivi predvsem potrebujejo zelo intenzivne, demokratične in sproščene atmosfere, lahko bi rekel duhovnega kontaktiranja in obračunavanja s pogledi in stališči. In šele kadar je to ustvarjeno, potem oni na osnovi tega znajo običajno v skladu s svojimi pogoji, razmerami in možnostmi najti pravilne, konkretne rešitve.

V tej zvezi pa se mi zdi, da je naloga nas, ljudskih poslancev in drugih političnih delavcev, predvsem to, da se moramo

pokazati sposobni, razumeti sedanje procese, ki jih novi sistem odkriva in odpira. Pokazati se moramo sposobni živeti v dane razmere v kolektivih in zdi se mi, da se je od njih marsikaj moč učiti in na tej osnovi, na osnovi teh pozitivnih izkušenj obračunavati še z marsičem, s čimer še nismo obračunali, kar pa dejansko že spada v preteklost.

Skratka, mislim, da smo v burnem dogajanju, ko je še mnogo starega v novem in zato marsikdaj vse tisto, kar se po obliki kaže kot novo, ni nujno, da je vedno dobro, in tudi vse tisto, kar se po obliki pokaže kot staro, ni nujno, da takoj odklonimo. Skratka, hočem pokazati, kako vse to zahteva od vseh nas, od subjektivnih političnih sil maksimum poglobljanja v probleme, oziroma v vsebino sedanjih ekonomsko političnih premikov, dogodkov in procesov.

Naša naloga je torej na osnovi političnih in ekonomskih rezultatov, ki jih je dalo prvo polletje, ugotoviti vsestransko pozitivne lastnosti novega sistema in z vsemi sredstvi, političnimi in gospodarskimi, v kolektivih in na vrhu, tako rekoč na vseh družbenih nivojih, pospeševati ta sistem, ga utrjevati in razvijati naprej.

PRISPEVEK za diskusijo

V zadnjem času se je močno razvila v podjetjih debata o decentralizaciji tehnične službe po ekonomskih enotah. Za sedaj imajo le v nekaterih večjih tovarnah urejeno v ekonomskih enotah posebno službo. Postavlja se vprašanje, kaj storiti z ostalimi službami? Ali jih je treba porazdeliti na ekonomske enote, ali naj ostanejo centralizirane? V tem sestavku ne govorimo o ostalih tehničnih službah, pač pa se bomo zadržali le na vprašanju normirske službe. Ker to vprašanje še ni rešeno, smatram, da bi bilo potrebno sprožiti diskusijo o tem problemu. Torej vprašanje je v tem, kako, kdaj in komu naj se priključi normirska služba? Ker kot oddelek v tehnični pripravi dela ne more več ostati, predlagajo nekateri strokovnjaki v tovarnah, da je treba normirsko službo decentralizirati in jo podrediti ekonomskim enotam. Ekonomske enote smatrajo, da se norme lahko postavljajo v ekonomski enoti sami. Iz prakse mi je znano, da so se šefi od-

KAM NAJ SE VKLJUČI NORMIRSKA SLUŽBA?

delkov, mojstri in predelavci vedno trudili, da dosežejo čim bolj ohlapne norme. Postavlja se vprašanje, kako bo šele sedaj, ko bo normirec ali analitik dela podrejen direktno šefu ekonomske enote? Če se zavemo, da delovne norme ne zanimajo samo proizvodnih ekonomskih enot, se ta problem še bolj zakomplikira!

Mogoče bi bilo bolj realno, da normirska služba ostane še naprej v sklopu tehnične servisa. Normirska služba se lahko decentralizira samo v tistih podjetjih, ki imajo zelo velike ekonomske enote in v katerih so zaradi njihove velikosti že prej obstajale pogonske priprave dela.

Decentralizacija normirske službe in predkalkulacija ne pride v poštev v manjših podjetjih iz tehničnih razlogov. Ze vsaka misel, da se normirska služba decentralizira v manjše ekonomske enote in da deluje samostojno brez drugih služb (tehnične priprave dela) je ab-

surd. Na drugi strani pa je treba gledati normirsko službo kot eno telo, ki ima v oddelku prav tako kombinirano službo, pa je zopet ozko vezana na vse ostale. Razumljivo je, da bi ekonomske enote želele preseliti normiranje dela in tehnične priprave dela v ekonomsko enoto. Ta vzrok, ki še ni temeljito predskutiran, je ostal za sedaj še nepojasnjen. Vzrok je treba iskati vsekakor v dosedanjem načinu normiranja dela v naših podjetjih. Mogoče ekonomske enote v podjetjih trenutno niso zadovoljne s sistemom dela normirske službe. Vzrok je lahko v tem, da je normirska služba postavljala preizkušnje ali previsoke norme in so zaradi tega nastali razni problemi v ekonomskih enotah pri ustvarjanju osebnih dohodkov posameznih članov enote. Na vsak način bi želeli, da se o tem zelo važnem problemu razvije pozitivna diskusija.

MILAN DJENADIČ
uslužbenec zavoda
za produktivnost LRS

nje itd.). Če torej ne bi bilo teh težav in problemov, bi bili gospodarski uspehi še ugodnejši.

Iz vseh teh vidikov so torej družbeno škodljive in birokratske zahteve, naj bi spremenili instrumente novega sistema, in sicer zato, ker dopuščajo prevelik delež dohodka gospodarskim organizacijam, kar povzroča pri centralnih skladih primanjkljaja, s tem pa "ogroža" izpolnitev predvidenega programa investicij. Razumljivo je, da so v določenih obdobjih določeni ukrepi za usmerjanje razvoja nujno potrebni, vendar to ne bi smelo postati pravilo. Razen tega se ti ukrepi ne morejo vidno nanašati le na decentralizirana sredstva. Za uspešno funkcioniranje gospodarskega sistema kot celote je nujno potrebno, da se restrikcije potrebnih sredstev omeje samo na najnujnejše primere. Ti ukrepi pa bi bili samo začasni. Odpraviti bi jih veljalo takoj, ko se pokaže, da so nepotrebni, ker v nasprotnem primeru nujno zavirajo uspešno delovanje gospodarskega sistema.

Gospodarski sistem in rezultate prvega polletja velja torej ocenjevati s teh vidikov. Prizadevati si velja za dosledno uveljavitev načel novega gospodarskega sistema, to je za nadaljnje krepitev materialne podlage samoupravnih organov, za še večjo spodbudo boljšemu gospodarjenju, ker lahko samo to največ prispeva k pospešitvi našega razvoja v naslednjih letih.

P. D.

OSNOVE IN NE OMEJEVANJE

sistema in ker v organizacijah še niso sprejeli pravilnikov o delitvi čistega in osebnega dohodka (kar bo nedvomno še večja spodbuda za smotnejše gospodarjenje), tudi še niso na razpolago celoviti podatki o delovanju sistema in gospodarskih uspehih, ki ga lahko pripišemo njemu. Vendar že nekateri gospodarski rezultati, doseženi v prvem polletju, opozarjajo na prednosti, ki jih dosegajo gospodarske organizacije z uveljavljanjem sedanjega gospodarskega sistema. Zaposlenost se je v primerjavi s prejšnjimi leti ustala. Osebnih dohodki so sicer porasli, vendar pa so glede na gibanje cen realni osebni dohodki v večji meri vsklajeni s porastom proizvodnje in produktivnosti kot prejšnja leta. Materialni stroški so res precej večji, toda ne zaradi slabšega gospodarjenja podjetij. Čisti dohodek je porasel, vendar je treba upoštevati precejšnje nove obremenitve, do katerih je prišlo v letošnjem letu, zaradi česar realni porast ne bo tako visok. Ob tem velja še opozoriti, da je bil čisti dohodek obračunan v prvem polletju na podlagi začasnih instrumentov. Objava dokončnih instrumentov za plačevanje obveznosti od izrednega dohodka gospodarskih organizacij (sedaj so šele objavljeni novi meski povprečnih osebnih do-

hodkov za izračun prispevka od izrednega dohodka, ki so na splošno pri večini panog precej nižji od prvotnih zneskov) opozarjajo, da bodo družbene datjave iz dohodka precej višje, kot so gospodarstveniki to sprva računali. Samo ta dejstva že kažejo, da so doseženi rezultati ugodni, predvsem še, če upoštevamo vse težave prehodnega obdobja.

Težave prehodnega obdobja, to je prehod iz starega na nov sistem, so povečali dodatni ukrepi, ki naj bi vsklajili investicijsko in splošno potrošnjo ter politiko obratnih sredstev z letošnjimi materialnimi možnostmi in okviri. Praksa zelo jasno opozarja, da so ti ukrepi že takoj v začetku uveljavljanja novega sistema precej zožili njegovo doslednost in omejili njegovo pozitivno delovanje. To bo prišlo še bolj do izraza v drugem polletju, kar pomeni, da bo praktična uveljavitev gospodarskega sistema v gospodarskih organizacijah ne lahka, temveč težavna naloga.

Znani so najvažnejši cilji novega gospodarskega sistema, toda ponovimo jih tudi tokrat. Gre za pospešitev vsestranskega gospodarskega in družbenega razvoja, za okrepitev materialne podlage delavskega in družbenega upravljanja ter komunalnega sistema. Gre za odpravo

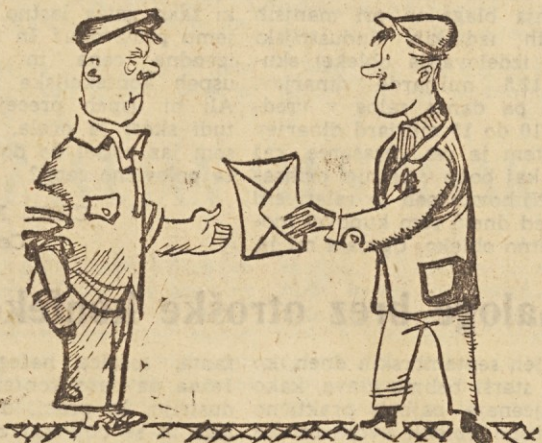
HOTELI SO VEDETI

Nekateri zagovorniki starega zdaj vneto zatrjujejo, da ekonomske enote ne bodo prinesle kdo ve česa dobrega. Češ, delavci bodo gledali samo svojo enoto in podjetje kot celota jih bo bore malo zanimalo. Samo da bo zanje dobro, kaj pa je v drugi ekonomski enoti, se njih prav nič ne tiče.

Zadnjič pa se je izkazalo, da so takšni pomisleki iz trte zviti.

V ekonomski enoti karoserij je delavec razbil orodje, vredno približno milijon dinarjev. Ali se mu je to zgodilo iz neročnosti ali zaradi malomarnosti, morda zaradi takega ali drugačnega vzroka, to je navsezadnje čisto vseeno. Dejstvo je, da ga je razbil.

Minili so dnevi in zadeva je bila že skoraj pozabljena.

na, čeprav se je tistega dne tako naglo razvedela po vseh ekonomskih enotah v podjetju. Pa so se v sosednji ekonomski enoti, v orodjarni, delavci vendarle začeli zanimati za ta primer.

»Kaj pa je zdaj s tistim orodjem?« so se spraševali med seboj. »Kot kaže, so v karoseriji kar pozabili na vse skupaj. Kdo ve, če so sploh poiskali krivca? Če se bo vsak mesec kaj takega primerilo, bo podjetje kmalu prišlo na kant. Izgleda da zanje ni važno, če je šel milijon v franže. A če mislijo, da ga bodo od drugod dobili, se motijo!«

Tako so se pomenkovali in slednjič sklenili, da bodo vprašali karoseriarno, kako je s tisto zadevo z orodjem. V karoseriji pa je ta njihov »firbec« vzbudil pravi val ogorčenja.

»No, kaj pa te kar na lepem zanima, kaj se je pri nas zgodilo. Kot da ne bi imeli kaj drugega počenjati.«

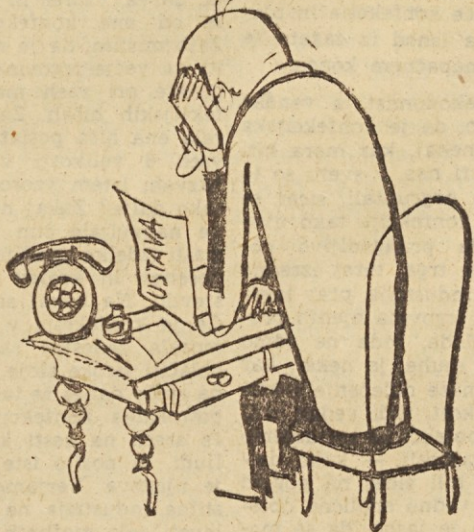
Pošteno se jim je zataknilo. In za trenutek se je prikradlo v odnose med obema ekonomskima enotama nekaj, kar je bilo še najbolj podobno jezi in užaljenosti. Ko pa se je prva hita podela, so ugotovili v karoseriji: »Če bi se pri njih kaj takega primerilo, bi nas najbrž prav tako zanimalo.«

In vodja ekonomske enote je odgovoril v orodjarno: »Zadevo smo že razčistili, samo da tega nismo obesili na veliki zvoni!«

Še enkrat:

RIBJA MOLČEČNOST

Ne gre le za ribjo molčečnost, nedemokratičnost, samovoljnost postopka in ne vem kaj še vse. Če je grosupeljski občinski ljudski odbor sklenil pobirati dodatni proračunski prispevek za svoje šolstvo, ker mu je zmanjkalo denarja — 2,82% na mesečne prejemke posameznega proizvajalca — ne da bi se prej demokratično pogovoril z delovnimi kolektivi, je to res nerodna reč. Toda ali ne gre pri tem primeru še za mnogo več. Za kršenje osnovne državljanske pravice in dolžnosti, o katerih govori tudi naša Ustava: osemletno šolanje je obvezno in brezplačno. Ne vemo, koliko odstotkov občinskega proračuna je že doslej bilo uporabljeno za grosupeljsko šolstvo. Vsekakor bi bila ta številka zanimiva, a vsiljuje se nam drugo vprašanje.

Ce naša Ustava govori o brezplačnem osemletnem obveznem šolanju, je to dokaz, da je naša družba za vsaj tolikšno izobrazbo slehernega državljanca zainteresirana. Toda, ali je danes interes slehernega posameznega državljanca — ne otroka, temveč njegovih staršev — tudi že toliko razvit za osemletno šolanje, da je pripravljen sam plačevati to šolo? Verjetno povsod nismo še tako daleč, predpostavljam, zato tudi naš novi zakon o finanstranju šolstva navaja poleg proračunskih občinskih sredstev še dodatne vire za zagotovitev potrebnih sredstev šoli, o katerih govori njegov 43. člen. Upravni odbor sklada za finanstranje šolstva — ali ga grosupeljska občina ima? — bi moral najti plačnika med kolektivnimi naslovi, a ne pri posameznem proizvajalcu z dodatnim proračunskim prispevkom. Verjamem pa, da je pot, ki so jo zdaj ubrali na Grosupljem, zanje najlažja, toda ali je ta pot pravilna?

H KRONIKI TEDNA SO PRISPEVALI:

1. Tovarna avtomobilov Maribor — BOJAN SAMARIN.
2. Razmišljanja novinarja — SONJE GASPERŠIČEVE

KRIČEČ PRIMER IZ SPLOŠNEGA GRADBENEGA PODJETJA V HRASTNIKU

Medtem, ko so odpuščali delavce, so vodilnim uslužbencem izplačevali visoke zneske

V Splošnem gradbenem podjetju v Hrastniku je že nekaj časa domovalo nezadovoljstvo. Nemogoči odnosi med tehničnim in upravnim kadrom so postajali vse bolj nevladljivi. Niti upravno vodstvo niti organi samouprave, niso bili več kos nastalemu položaju. Delavci so začeli šušljati: v istem trenutku, ko nas odpuščajo, si vodilni uslužbenci izplačujejo visoke zneske. Za kritično stanje v Splošnem gradbenem podjetju Hrastnik se je kmalu zvedelo tudi zunaj delovnega kolektiva. Občinski ljudski odbor Hrastnik je takoj ukrepal. Imenovana je bila posebna komisija, ki je pregledala stanje v podjetju.

Splošno gradbeno podjetje v Hrastniku je bilo ustanovljeno v marcu leta 1959, ustanovil pa ga je občinski ljudski odbor Hrastnik. V začetku so v podjetju zaposlovali okrog 60 delavcev in uslužbencev, lani pa že nad 300. Število zaposlenih bi v letošnjem letu še povečali, če ne bi najnovejši restriktivski ukrepi omejili gradbeno dejavnost. Ti ukrepi so terjali letos odpust znatnega števila delavcev in skrajšanje delovnega časa.

Medtem ko je bilo leta 1959 in 1960 razumljivo in upravičeno večanje števila zaposlenih v upravi, pa je sedanje razmerje šest delavcev na 1 uslužbenca povsem nemogoče. Potreba po odpustu odvečnih uslužbencev pa je pred časom povzročila trenja med vodilnimi uslužbenci v podjetju. V zadnjih tednih so se odnosi med vodilnim kadrom in tehničnim osebjem zaostrijo do take mere, da jim niso bili kos niti vodilni kader niti samoupravni organi v podjetju. V tem času so začele krožiti v kolektivu, in čez čas tudi izven njega, govorice, da si vodilni uslužbenci v času, ko podjetje odpušča delavce, izplačujejo visoke zneske. Razširile so se govorice še o nekaterih drugih nepravilnostih.

Da bi ugotovilo točno stanje v Splošnem gradbenem podjetju v Hrastniku, je občinski ljudski odbor Hrastnik imenoval poseb-

no komisijo, ki je 18. septembra končala z delom. Ko je pregledala gradivo o delu samoupravnih organov podjetja in finančnih listin, je uspelo komisiji ugotoviti vrsto podatkov, ki nazorno kažejo, kako sta med vodilnimi uslužbenci vladala samovoljla in koristoljubje.

Samo najbistvenejše ugotovitve posebne komisije:

- vabila za sklic sej in zapisnike zasedanj delavskega sveta podpisuje v glavnem sekretar podjetja, in sicer za predsednika delavskega sveta;
- zapisniku zadnje seje je bil naknadno pripisan odstavek ad. 3., ki vsebuje sklep o navedeno posojila v znesku 5.000.000 dinarjev, čeprav delavski svet o tem ni razpravljajal;

- delavski svet je vedoma sprejel nezakonit sklep o izplačevanju terenskega dodatka za vse zaposlene. Tako vsi uslužbenci in delavci v večini primerov nezakonito prejema zneske od 150 do 394 din v obliki dnevnih terenskih dodatkov, čeprav večina delavcev in uslužbencev dela v kraju, kjer je sedež podjetja in tam tudi stanujejo.

- Kljub temu, da je delavski svet sprejel sklep o obveznem zmanjšanju nadurnega dela, prejemajo uslužbenci izplačila za storjene nadure na osnovi pavšala in nezadostno dokumentiranih obračunov.

Po sklepu delavskega sveta odobren pavšal 40 nadur mesečno za vse gradbene tehnike se izplačuje brez vsake obrazložitve za opravljene nadure, čeprav je delavski svet podjetja sklenil, da morajo gradbeni tehniki predlagati tudi za te nadure obračune. Tako je komisija tudi lahko ugotovila, da je na primer neki gradbeni tehnik delal vse dni v mesecu, dnevno pa povprečno po 13 in pol ur na dan (!);

- iz zapiska seje upravnega odbora je razvidno, da je leta sprejel sklep, da se izplača direktorju in tehničnemu vodji razlika v stroških za prevoze z lastnimi osebnimi avtomobili od predhodno odobrenih 25 dinarjev na 40 dinarjev za prevožen kilometer, in sicer z retrospektivno močjo sklepa od 1. januarja 1961 dalje. Upravni odbor je o tem sklepal na seji 3. avgusta 1961, pri Narodni banki v Hrastniku je bilo navedeno izplačilo izvršeno 3. avgusta 1961, delavski svet pa je potrdil sklep upravnega odbora 22. avgusta 1961.

Uveljavitev tega sklepa sta zahtevala direktor in tehnični vodja podjetja. Direktor je tako prejel 140.040 dinarjev, tehnični vodja pa 64.995 din.

DS Splošnega gradbenega podjetja v Hrastniku je sprejel ta sklep, ne da bi mu bilo pojasnjeno, da gre to izplačilo v breme osebnih dohodkov in da je pri tem obračunati tudi ca. 63% prispevkov ter da se bo za toliko zmanjšala masa osebnih dohodkov oziroma skladov;

- nalog za izplačilo, ki je bil po sklepu seje upravnega odbora predložen meznemu oddelku, za povišane osebne prejemke gradbenemu tehniku od 1. aprila 1961 dalje, je popravil sekretar podjetja, ki je nalog tudi podpisal, in sicer tako, da se izplača razlika od 1. januarja 1961 dalje;

- prvotne tarifne postavke za delavce, ki so bile določene

posamezno na osnovi ocene posameznega delavca in ne na osnovi dela, ki ga delavec na tem mestu opravlja, so bile na podlagi sklepa seje delavskega sveta popravljene po sekretarju podjetja na osnovi prošnje in pritožb posameznikov na tarifno komisijo, ki se pa po izjavi predsednika delavskega sveta sploh ni sestajala;

- direktor podjetja uporablja za službene potrebe svoj osebni avtomobil. Delavski svet mu je odobril 1400 km mesečno pavšala, čeprav je ugotovljeno, da bi sedanjemu obsegu del splošnega gradbenega podjetja Hrastnik zadostoval mesečni pavšal 700 km. Čeprav je bil v času od 13. aprila 1961 do 13. maja 1961 v bolniškem staležu, pa je direktor vseeno prevozil v aprilu okrog 900 km, v maju pa okrog 1400 km.

Mnogo je še stvari, ki so se dogajale v Splošnem gradbenem podjetju v Hrastniku in niso v skladu z načeli današnje ureditve. Delavski samoupravni organi niso v podjetju izvršili svoje naloge. Komisije kot organi delavskega sveta sploh niso delale. Kolektiv o mnogih stvareh ni bil počen. Organi samoupravljanja so bili velikokrat postavljeni pred izvršeno dejstvo. Tako tudi v primeru, ko je delavski svet sprejel nezakonit sklep o izplačilu terenskih dodatkov. Zanimiva je tudi izjava enega od vodilnih uslužbencev, ki je med drugim dejal, da bi se v primeru, če bi se kvaliteta dela v tehnični pisarni pospešila in izboljšala, lahko usluge pocenile v nekaterih primerih tudi do 20%.

Najbolj nerazumljivo pa je, da so si vodilni uslužbenci Splošnega gradbenega podjetja iz Hrastnika izplačevali precejšnje vsote v času, ko so investitorji dolgovali 120 milijonov dinarjev in so zaradi dolgov investitorjev in zaradi zmanjšane obsega del odpuščali skoro polovico zaposlenih delavcev.

M. L.

SOGLASNO SPREJETO

brusijo, da te to tako ali tako nič ne zanima in da nimaš kaj ukazovati.«

Nato je tehnik povedal, kako je prejšnji teden v enem dnevu dvakrat prišel k rezkalcu, pa ga nobenkoli ni našel pri stroju.

»Tako res ne bo šlo naprej«, se je oglašil v razpravi še normirec. »Vsak dan vsaj dva ali trije zamudijo delo. Včasih za pet, včasih za deset minut. A vsak dan tako, pa se nabere.«

Debata se je počasi razlezla okoli vse mize. Inženir je govoril vodji ekonomske enote, tehnik se je zapletel v pogovor z delavci, normirec in mojster sta nekaj na ves glas dokazovala. Še predsednik sveta se je sklonil k zapisnikarju in mu nekaj naročal. Slednjič pa je potrkal s svinčnikom po mizi:

»Tovariši, bo kdo še kaj pripomnil, predno sprejmemo sklep?«

Pa se je oglašil nekdo od delavcev:

»Ja, tovariši, vedno se pogovarjamo samo o disciplini de-

lavcev. Že vsa leta se menimo samo o tem, kako bi zanje poostri disciplino. Kaj pa, če bi se enkrat pogovorili tudi o disciplini vodilnih delavcev v našem obratu!«

Mrmranje, ki se je začelo že s prvimi njegovimi besedami, je počasi naraščalo v glasno nasprotovanje pri enih in odobravanje pri drugih.

Mrmranje, ki se je začelo že s prvimi njegovimi besedami, je počasi naraščalo v glasno nasprotovanje pri enih in odobravanje pri drugih.

»Mir!«, je potrkal s svinčnikom po mizi predsednik sveta. »Vsi ne moremo naenkrat govoriti. Kdor hoče, naj zaprosi za besedo.«

»Mislim, da je lahko vodilni kader za vzor delavcem v obratu.« se je oglašil vodja ekonomske enote. »Jaz vsaj se ne morem pritoževati čezenj.«

Predsednikov svinčnik je spet zaropotal po mizi.

Pa se je oglašil inženir:

»Pri svojem delu nisem nikoli naletel na nedisciplino vodilnih delavcev. Moram reči, da so mi bili vselej v največjo pomoč. Zahteva tovariša pa je po mojem mnenju neosnovana.«

»Tako brez dokazov bi vsak govoril,« se je vtaknil vmes mojster.

»Ni neosnovana, ne,« se je spet oglašil tisti, ki je prej predlagal, da bi razširili debato o disciplini tudi na vodilne delavce. »V delavnici se že vsa leta pritožujemo, da vedno poostreujemo samo zanje disciplino, medtem ko se vodilni delavci lahko brez dela sprehajajo po tovarni.«

»Ni res,« je s povzdignjenim tonom ugovarjal vodja ekonomske enote.

»Pa je,« se je oglašil nekdo od delavcev. »Mojstra po navadi ni v delavnico vsaj še pol ure po malici.«

»In normirec gre v bife, kadar se mu zljubi. Trikrat na dan, to je najmanj.«

»Tovariši inženir,« se je oglašil tretji, »vi ste včeraj vzeli propustnico, da bi šli v ambulanto, kurir pa vas je videl, ko ste čakali na karte za kino.«

Nazadnje so že vsi vprek govorili in nihče se ni več oziral na predsednikov svinčnik, ki je ropotal po mizi. Slednjič mu je uspelo pomiriti razburjene duhove:

»Tovariši, mislim, da ne gre za to, da bi drug drugemu očitali. Tudi ne za to, da bi kdorkoli komurkoli ukazoval. Če smo rekli, da bomo gospodarili, potem velja to za vse. Zato predlagam, da svet enote sprejme sklep, da je treba poostri disciplino tako za delavce v delavnici kot za vodilne delavce. Pa naj bo nediscipliniran kdor že bode, oškodovana je vsa ekonomska enota. Vsako svojevolično zapuščenje delovnega mesta pa je treba dosledno kaznovati po pravilniku o kaznovanju. Je kdo proti?«

»Soglasno sprejeto. Tretja točka dnevnega reda...«

ZA HUDO KRVI POSKRBLJENO

»Crvena zastava« priznava, da so pritožbe glede manjših pomanjkljivosti njenih vozil docela upravičene — Izgovori, da so tega krive samo objektivne težave, vendarle nikogar ne prepričajo!

I V naši državi je bilo v začetku letošnjega leta okoli 210.000 motornih vozil vseh vrst, za katera je registracija obvezna. Mopedi v tej številki niso vračunani. Sedemdeset odstotkov armade naše motorizacije predstavljajo motorna kolesa in osebni avtomobili. Slednji sami zase pomenijo četrtno vseh motornih vozil. Sicer je iz podatkov podjetja »Crvena zastava« Kragujevac razvidno, da je lani vozilo po naših cestah 19.588 osebnih avtomobilov, izdelanih v tej tovarni.

Zastavina vozila že zdaj predstavljajo okoli 40 odstotkov osebnih avtomobilov v državi. Pri dobrih dveh tretjinah teh konjičev na štirih kolesih (13.998) gre za najbolj popularna vozila te tovarne — za avtomobile ZASTAVA 600 in 600 D, »fičke«. Ne da bi naštevati podrobne podatke, lahko povemo, da bodo ta vozila obdržala večino v proizvodnji tudi v prihodnje.

NAPAKE, KI JIH NE BI SMELO BITI

Slovenci smo najbolj hvaležni kupci teh avtomobilov. Z registrsko tablico osmih slovenskih okrajev vozi zdaj že več kot 8000 teh avtomobilov, ki so postali tolikanj priljubljeni predvsem zaradi odličnih tehničnih sposobnosti in lastnosti.

Na žalost pa se »fičkov« in tudi drugih Zastavinih vozil vsaj za zdaj trdi grd madež. Razne drobne pomanjkljivosti in napake, ki bi jih Crvena zastava nemara lahko odpravila z drugačno organizacijo dela in z ostrišo tehnično kontrolo med samo proizvodnjo, zlasti med montažo, novečim avtomobilistom grenijo živce in kvarijo veselje. Ob vseh teh tegobah, ki jih ne zmanjka tako hitro, bi malone vsak lastnik fička lahko pripovedoval — za vsakogar drugače, le zase ne — zelo zanimive in kratkočasne storije.

Poskusimo te obtožbe strniti v nekaj poglavitnih točk:

• Karoserija popolnoma novih avtomobilov na več mestih (najraje pri robovih, vratih itd.) rjavi. Lak ni dosti prida, brez pravega leska, pogosto odpada. Pri poliranju se rado dogodi, da že prvič prideš skozi lak do kovine. In avto je treba znova prelakirati... Inozemski avtomobili, tudi originalni fiči, tej bolezi niso podvrženi.

• Avtočarji, katerih spretno roke popravljajo tovrstne napake, nasploh trdijo, da v »Crveni zastavi« barvajo na pol zarjavele karoserije!

• Gumijasta tesnila, zlasti pri prednjem steklu, so slaba. Propuščanje vode, »dež« v avtomobilu, nedvomno ni največja ugodnost, ki nekoga doleti med vožnjo.

• Na najbolj različnih mestih manjkajo vijaki, kar je lahko tudi življenjsko nevarno (če prednja prena na primer ni dovolj pritrjena itd.). Razne zakovice in drugi drobni deli so izdelani iz neprimerne materiala (na primer iz medenine namesto iz bakra), tako da kmalu popustijo ali počijo. Pri novih avtomobilih so pokvarjene ključavnice, polomljene kljuge, vrata se slabo zapirajo ali pa jih sploh ni moč zapreti, nov akumulator »erkne« med eno prvih voženj itd.

Če lastniku fička ne bi bilo treba poseči v lastni žep, da odpravi te pomanjkljivosti, če bi morebitne reklamacije lahko hitro uveljavil, se nihče ne bi niti preveč pritoževal, čeprav je jasno, da pri novem avtomobilu takih spodrsrljav sploh ne bi smelo biti. Ker pa ni tako, so pritožbe na relaciji potrošnik—servis—tovarna vsak dan in vse bolj številno na dnevnem redu. Servisi obtožujejo tovarno, ki spet ne skopari z odgovori in novimi obtožbami, čeprav med enim in drugim sicer mine precej časa.

Star slovenski pregovor pravi, da kjer se prepirata dva,

tretji dobiček ima. Za potrošnika — lastnika fička in tretjega v tem gordijskem sporu na žalost to ne velja.

No, podrobno razglabljanje o tej nedvomno hvaležni temi bi si prihranili za prihodnjic. Poglejmo, kaj o vsem tem menijo v »Crveni zastavi«, ki ji konec koncev res ne more biti vseeno, kakšen ugled uživa med svojimi odjemalci.

»PRITOŽBE SO UPRAVICENE«

Odgovor na omenjene pripombe potrošnikov nam je posredoval generalni direktor »Crvene zastave« ing. Prvoslav Raković.

»Pritožbe odjemalcev so upravičene! Nikakor ne mislimo tajiti našega dela krivde. Vendar obstaja vrsta objektivnih vzrokov, ki tako ali drugače vplivajo na pomanjkljivosti naših osebnih avtomobilov.

Moram povedati, da za zdaj vsa vozila proizvajamo v stari tovarni. Sektor za proizvodnjo motornih vozil v starem obratu je popolnoma opremljen za proizvodnjo treh vrst vozil: kamionov nosilnosti 1,5 tone, jeepa »campagnola« in vozila 1100 v izvedbi »fourgon« in »familiale«. Za vsa ostala vozila (Zastava 600, 1100 E, 1800, 2100 in zdaj še 1500) pa je po investicijskem programu predvideno, da jih bomo proizvajali v novi tovarni, ki jo še gradimo in v kateri bo delo steklo sredi prihodnjega leta.

»... VENDAR: »SAMI NISMO VSEGA KRIVI!«

Tržne potrebe pa nam niso dovoljevale, da bi s proizvodnjo potniških vozil čakali dotlej, da bo stekla nova tovarna. Zato smo v starem obratu organizirali montažo in delno proizvodnjo sestavnih delov za potniška vozila, med drugim za

model 600. Za to smo potrebovali dodatna investicijska sredstva. Kljub temu pa, praktično vzeto, osebne avtomobile proizvajamo pod pogoji, ki so predvideni za tovarna vozila. Zgolj to pojasnjuje najbolj očitno pomanjkljivost naših vozil — slab lak. Namesto da bi potniška vozila lakirali s sintetičnimi barvili, kakor jih bomo v novi tovarni, njihove karoserije brizgamo z nitro laki. Na sestankih z dobavitelji teh lakov (Chromos, Duga, Color) smo že večkrat poudarili, da njihovi izdelki kvalitetno ne zadovoljujejo. Proizvajalci se opravičujejo, češ da jim — prvič manjka kvalitetnih surovin in drugič, da tovrstno proizvodnjo šele usvajajo. Zdjaj smo jim zagrozili, da bomo razdrli vse naše pogodbe, če do prihodnjega leta, ko bo stekla nova tovarna, ne bodo izdelali kvalitetnih lakov. Naše podjetje bi moralo lake seveda uvoziti.

Potem — problem tesnil. Ker gre za manjše količine (po teži), sicer pa za zahtevno proizvodnjo, ki med drugim terja tudi dokaj drage priprave, smo zelo težko dobili proizvajalca. Neko manjše srbsko podjetje je naposled prevzelo to delo in ga tudi zadovoljivo opravlja. Ko je bilo to urejeno, smo bili postavljeni pred nov problem. Nikjer nismo dobili in še zdaj ne dobimo kvalitetnih domačih lepil, na primer za vezavo med sprednjim steklom in okvirom tesnila. Zaradi slabega tesnila avtomobili »puščajo« vodo in če potrošniki zatgedelji negodujejo, imajo prav! Če smo doslej uporabljali domača lepila, smo tako storili zato, da bi spodbudili proizvajalce, da usvajajo in izboljšujejo tovrstne izdelke. Vendar smo tudi le-tem zagrozili, da bomo tudi lepila uvažali, če se kvaliteta ne bo izboljšala,« je dejal ing. Raković.

»GLEDAMO TUDI NA »DROBNJARIJE!«

Sicer, direkcija servisne službe in tovarniški centralni servis v Kragujevcu po besedah ing. Rakovića skrbno proučujeta napake in pomanjkljivosti, med drugim tudi konstrukcijske hibe, ki se sčasoma pokažejo na Zastavinih vozilih. Oba oddelka seveda tudi predlagata primerne ukrepe v proizvodnji, zamenjavo materialov z drugimi in podobno, da bi bilo reklamacij čimmanj.

Naposled pa je generalni direktor »Crvene zastave« ing. Prvoslav Raković povedal še tole: »V zadnjem času smo zelo poostriili kontrolo v proizvodnji in zlasti še tehnične prevzeme vozil. Ob tem pa imamo velike težave. Veliko naših delavcev je tako rekoč včeraj

Mnogo hude krvi bi bilo prihranjene, če bi že v tovarni poostriili kontrolo...

zamenjalo motiko z delom v tovarni. Mnogim izmed njih se še vedno zdi, da je vse v redu, samo da avtomobil speje. Za delavce nepretrogoma prirerjamo obvezne tečaje, na katerih pridobivajo tudi teoretično znanje. Preobrazba njihovih navad, miselnosti pa je seveda kljub temu lahko samo postopna in počasna.

Vendar, kot sem že rekel, s poostreno kontrolo, s prehodom na proizvodnjo v novi tovarni lahko zagotovimo, da bodo pripombe, ki ste jih omenili, ki pa za nas ne pomenijo nič novega (!?), gotovo odpadle v najkrajšem času. Mislim pa, da je očitno, da vsega tega nismo sami krivi!

DRUGA STRAN MEDALJE

Odgovor generalnega direktorja »Crvene zastave« dokaj izčrpno pojasnjuje vzroke ne-

mobile. Kadar pa povpraševanje presega ponudbo, proizvajalec nima niti časa in pogosto tudi interesa ne za odpravljanje raznih drobnih pomanjkljivosti, ki jih tudi kupec ob nakupu enostavno prezre; vesel, da je dočkal svoj avtomobil. Samo primer, kaj se nam je dogodilo: kadar smo bili pri prevzemu vozil v tovarni glede kvalitete preveč »sitni«, je na nas odpadel manjši kontingent. Izvržene fičke je namesto nas z veseljem kupil eden generalnih zastopnikov iz drugih republik. Slovenski kupec pa se je potem peljal po svojega fička v Makedonijo ali v Crno goro... Tako zaradi splošnih tržnih pogojev tudi mi trgovci nismo mogli niti smeli biti preveč zahtevni...

V zadnjih mesecih pa se je tržišče fičkov precej umirilo,

nosti pri montaži in podobno. Dokaz za to so ličneje in solidneje izdelani fički, ki jih iz tovarne dobivamo v zadnjem času.

ODPRT TRG, KI PA SE NE PONUJA

Upošteva je to pojasnilo, se podoba zjasni. Dokler je »Crvena zastava« imela absolutni monopol, dokler so fički še »toplice« odhajali iz tovarne, je tovarna lahko delala, kakor je pač hotela. Trg za njene izdelke je bil odprt, prodaja sploh ni bila problem. Zdjaj se je položaj začel spreminjati. Trg je še vedno odprt, vendar se nič več ne ponuja. Zdjaj se mora proizvajalec z vsakim dnevom bolj prizadevati, da si ga obdrži. To pa mu bo uspelo predvsem s kvaliteto in ne zadnje tudi s ceno. Glede tega nam je generalni direktor ing. Raković zagotovil, da ni predvideno, da bi se fički podražili.

Sicer si ti ob ogledu »Crvene zastave« utrne nekaj ugotovitev. Predvsem so člani tega kolektiva neverjetno ponosni, da so doslej — skupaj s kooperanti — popolnoma osvojili proizvodnjo enoinpoltonskega tovornjaka in jeepa »campagnola«. Povedo tudi, da je dobra polovica fička (po vrednosti) tudi narejena pri nas. V celoti pa bo usvojena proizvodnja (tega, v naši državi najbolj razširjenega vozila) sredi prihodnjega leta, ko bo stekla nova tovarna.

Razen tega je očitno, da si prav vsi, od vodilnih strokovnjakov do delavcev po obratih, trudijo, da bi se v čimkrajšem času naučili čimveč in da bi ob tem imeli čimmanj spodrsrljav. Le-te je doslej skoraj vedno plačal potrošnik, pravijo v podjetju, toda čas je, da s tako prakso končamo.

Vsekakor odkrita beseda, ki pa zavoljo tega še bolj zadene v živo!

Od takega giganta potrošniki nedvomno lahko pričakujemo predvsem dvoje: kvalitetne izdelke in manj izgovarjanja na objektivne in »objektivno-subjektivne« vzroke, kadar gre za vprašanja v zvezi s solidnostjo izdelave fičkov in ostalih Zastavinih vozil.

M. GOVEKAR

Oh, ta lak! Prihodnje leto, tako pravijo, bo tudi ta nevšečnost odpravljena

katerih pomanjkljivosti na vozilih, izdelanih v tem podjetju. Vendar velja ob tem opozoriti na drugo stran medalje, tako kot so o njej pripovedovali v podjetju »Slovenija avto« v Ljubljani, ki je v sedanjih pogojih prodaje motornih vozil generalni zastopnik »Crvene zastave« za našo republiko.

»Se pred dobrim letom je moral kupec čakati na fička po več mesecih,« povedo v podjetju Slovenija avto. »Vsakdo je interveniral, kakor je vedel in znal, samo da je prej prišel na vrsto. Mi trgovci smo se v tovarni kar pulili za avto-

normaliziralo. Kupec, razen če nima kakih posebnih želja glede barve, lahko svoj avto praktično še isti dan dobi. (Vsaj v Ljubljani je ze tako, op. pisca.) Ob tako spremenjenih tržnih pogojih pa je tudi tovarna v Kragujevcu res poostriila kontrolo. Ker pa teh vozil ne manjka več, tudi mi trgovci že lahko odklonimo marsikaterega fička, ki bi — tak, kot je — še pred meseci šel za med v denar. Vendar moramo poudariti, da se v tovarni zares trudijo, da bi izboljšali kvaliteto izdelkov, da bi izkoreninili razne malomar-

Po podatkih tovarne je Slovenija najmočnejši kupec vozil Zastava-600 — hkrati pa tudi najbolj izbirčen, saj prihaja v Kragujevac največ reklamacij prav iz Slovenije

Kajetan Kovič:

»Korenine vetra«

Nova pesniška zbirka Kajetana Koviča (založilo časopisno-založniško podjetje »Ljudska pravica«, Cankarjeva založba) je po daljšem pesnikovem molku nov, razveseljujoč dogodek. Zbirka kaže vse znane, odlične lastnosti Kovičevega ustvarjanja: pretehtano obliko, skladnost podob s pesnikovo doživljajsko močjo in ne nazadnje iskren ter pošten odnos do svojega dela. Kovič ne išče ne navadnih prispodob za vsako ceno. Z nekam zadržano melanholijo zre z očmi razumnika in čutečega človeka na pojave v sodobnem svetu in na svoje lastno življenje. Kovičeva lirčna meditativnost daje tudi tej zbirki odločen ton, obogatena pa je še z nekaterimi novimi motivi.

Pesmi iz uvodnega ciklusa so še najbolj podobne Koviču iz prejšnjih pesniških zbirk. In morda bi »Korenine vetra« ne pomenile toliko, če bi ostale v tem doživljajskem krogu. Iz otožne zagledanosti v življenje, kjer se mladost kaže le še v obrisih in željah po vsem lepem, nas pesnik v ciklu »Roboti« prestavi v povsem drug svet. V svet brezdušne tehnizacije in civilizacije, kadar postajajo možgani in srce le še jekleni kalupi. Prav vse pesmi v tem oddelku so edinstvene. Edinstvene po obliki in izrazni moči. S prav jekleno metaforiko nas pritegnejo v povorko pesnikovega protesta zoper takega človeka in takšen svet. Upehan od gledanja sodobnega sveta se pesnik v zadnjem ciklu umakne v naravo, v prvobitno nepovtorjenost in mir. Raje kot z žezlom se izenači s travami in bilkami. Zaključna pesem »Psalm« se nam v tem procesu odkrije kot klasična vrednota. Popolno obvladanje forme, globina misli in moč doživljanja, izraženi s skrajno skopostjo in izrazno disciplino, vse to nas opozarja na stvaritev, kakršnih nimamo veliko. Ne potrebuje bleščečih metafor, posreduje pa nam svoje doživljanje v enkratnih podobah, ki bodo ostale trajna vrednota.

M-i-

»Sedmo Sinbadovo potovanje«

Ce želite te dni v kino, se boste morali, vsaj v Ljubljani, močno potruditi za stopnico. Težko je zanje v Unionu, kjer že več dni prikazujejo dokaj ponesrečeno, a za mladi spet očitno nadse priločno filmsko zgodbičo o »slabih ženskah« in približno tako je tudi v kinu na Viču, kjer naj bi se vsaj po naslovu sodeč, preripali predosem osnošolci. Toda prav v tem se človek pošteno zmoti, kajti doorana

je zlasti ob večernih urah nabito polna odraslih gledalcev. Amerikanci so v filmsko storijo o prikupnem in hrabrem Sinbadi iz Bagdada, lepi princesi in hudobnem čarovniku stresli drobce zgodb iz grške mitologije in drugega pravljičnega sveta ter jih povežali v celoto, ki nam ne pove ničesar novega. Zanimivost filma pa je v njegovi tehnični realizaciji, spretni in posrečeni izpeljavi filmskih trikov, v fotografiji, montaži posnetkov, kjer je prepričljivo oživela nadnaravnost pravljičnega sveta s kiklopi, zmaji, dvooglavimi ptiči, majhno začarano deklico, Aladinovo svetilko in podobnim. To pa je tudi vse, kar filmu lahko štejemo v dobro.

J.B.

Zmagoslavje harmonikarjev

Bil je lep večer. Najprej zaradi kvalitete obeh ansamblov — domačega iz DPD Svoboda Sentvid in nürnberskega »Akkordom« orkestra, potem pa zaradi odlične organizacije, ki je napolnila Filharmonično doorano do zadnjega kotička in slednjič zavoljo izbranega programa, ki je — v okviru možnosti — različno iskal tehte, pa dovolj »razvedrilne« skladbe. Domačini so skušali s temperamentom in zanosom nadoknaditi odlične instrumente, precizno intonacijo ter izvrstno vigranost gostoo, osi skupaj pa so brez truda dokazali, da harmonika res ni več samo gostilniški instrument. Sicer po svojih kvalitetah ne tekmuje s klasičnimi glasbili — toda konec koncev je važno, kaj zna glasbenik napraviti, ne pa, s katerim instrumentom.

Dooje misli se nam osiljuje. Ta večer je — spet enkrat — dokazala svoj pomen ideja o skupnem muziciranju. Iz leta v leto raste število mladih harmonikarjev po glasbenih šolah Svobod in vendar je njihovih orkestroov še vedno zelo malo. Kaj ne bi bilo bolje združevati učence v take ansamble, namesto da jih na slepo prepustimo učiteljevi prizadevanosti, če ne kar usodi? Konec koncev se znajdejo ob Avseniku, v gostilni ali — če gre vse po sreči — med člani kakega »veselega« ansambla. Koliko izgubljenih priložnosti!

Presenetljivo je bilo opazovati, s kakšnim razumevanjem sledi (koncertoo nevarjeno) občinstvo sporedu, ki se je za oestno izogibal lahkii uspehov. Pa vendar so bile nekatere izmed skladb mnogo slabše, tudi za najbolj poprečnega poslušalca mnogo manj zanimive, kot smo jih po navadi srečali na programih tako imenovanih popularnih simfoničnih koncertov. Vprašanje je torej na dlani: so naši sveti Svobod in osi, katerih skrb je estetska izobrazba ljudi, storili dovolj za uspeh takih popularnih koncertoo? — Letošnjo sezono jih ne bo. Menda se zanedamo, kaj to pomeni.

-i-

PO USPELEM GOSTOVANJU GLEDALIŠČA TONETA ČUFARJA V MONACU

Rdeče čepice v Monacu

V februarju nas je Kulturno-prosvetno veče iz Beograda obvestilo, da bo gledališče Toneta Čufarja z Jesenic zastopalo Jugoslavijo na mednarodnem festivalu amaterskih dramskih družin v Monacu z Držičevo komedijo »Tripče de Utolče«. In če po pravi povem, se tega obvestila nisimo nadejali. Presenetili so nas. Res, delo smo imeli naštudirano, toda za gostovanje v tujini in na taki prireditvi je bilo treba še marsikaj izpopolniti. Delo sem najprej nekoliko adaptiral in bi-

nekoliko potegnili, tako da smo imeli samo uro časa. S slivovko smo prepričali lučarje in odrske delavce, da so potegnili nekoliko čez šiht. Sploh moram reči, da se je med nami in gostitelji kaj hitro stopil led prvega snidenja. ...Peti večer festivala je bil namenjen Jugoslaviji in Nemčiji. Skupina »Tone Čufar«, ime nosi po heroju narodnega odpora, ima približno šestdeset članov. Okrog dvajset jih je nastopilo v komediji M. Držiča »Tripče de Utolče«. Skupina je doma z Jesenic, majh-

trenutka se je stik z občinstvom nenehno stopnjeval. Za odrom so nam ploskali odrski delavci, gledalci v dvorani pa so vstajali in klicali... bravo, bravo... Mislim, da so nam v vsem sledili in v celoti doživljali dogajanje na odru.

...Čeprav publika v glavnem ni razumela dialoga, razen morda nekaterih italijanskih besed, je lahko sledila vsebini komedije. Dogajanje na odru je bilo vizualno tako učinkovito, igralci so spremljali svoj govor z gestami in tipično držo, da je bil to že neke vrste pantomimičen balet, ki se je vrstil med dialogom... (Nice Matin)

»Prišli smo z dokaj negotovimi občutki na festival, zato nas je uspeh toliko bolj presenetil in razveselil. Vsi so nam čestitali. Od odrskih delavcev do članov drugih skupin in vodij festivala. In ko je bil naslednjega dne pogovor o sinočnih nastopih, nam je dr. Hocquard, specialist za komedijo na Sorbonni pel uro slavo-

pevov: ...Pri vseh skupinah, ki so sodelovale na festivalu, je bil eden izmed največjih problemov jezik. Poseben velik problem pa je bil slovenski jezik, ki ga nihče ni poznal. Prav ta skupina pa nam je pokazala, da jezik sploh ne more biti problem, vse so nam povedali z mimiko, z mizansceno. Res, prav vse na predstavi je igralo... luči, kulise, glasba... Mislim, da sem na tej predstavi videl to, kar sem si doslej samo predstavljal pod komedijo...

Uspeh jeseniških igralcev je bil izreden. Prebivalci Monaca so na ulicah ustavljali skupino v rdečih dalmatinskih čepicah, jim ploskali sredi mesta. Spraševali so jih o Jugoslaviji, morali so jim pripovedovati o svoji ožji domovini. Trojico, ki je odšla iskat avtobus, so iz kavarne opazili Ho-

landci, morali so k njim in vsi v kavarni so jim zaploskali za sinočno igrjo. Časopisi so prinesli kritike, slike s predstave. Se poseben intervju za Figaro Literature in v Nice Matin naslov »Jugoslavovski igralci so sprožili eksplozije smeha«.

...Dokaj zahtevnih vlog je v tej komediji. Pa lahko rečemo, da je bila vsaka od njih zaupana kvalitetnemu igralcu. Bojan Čebulj je ustvaril Tripča, ki bo ostal ljudem v spomin. Njegov Tripče je igral, pel in se izražal s takšnim bogastvom kretenj, bodisi takrat, ko se je preko rampe spuščal v dvorano, takrat, ko je plezal po svojem balkonu, in takrat, ko se je v največje veselje gledalcev preoblekel v ženo. Nič slabši ni bil profesor Krisa. Koliko dinamike je bilo v njem in koliko občutka za komedijanstvo. Izredno odkritje je bila tudi komedijatska trojka: Jana Smidova (Mande), Marjanca Čebuljeva (Kata, služkinja pri Tripču) in Vera Ažmanova (Krisova žena). Ostale vloge so lepo zaigrali Stanka Geršakova, Mirjan Stare, Vlado Rotar, Miran Lakota, Slavko Polanc, Franci Pogačnik pa vse do statistov, katerih delež moramo prav tako omeniti. Režija Marjana Beline je bila vsa zgrajena na gibanju, tako da neprestana dinamika gledalcem ni dovoljevala predaha. K vsemu temu še dovršena scenska glasba, ki je ustvarjala še drugi, zvočni dekor, primeren za to kratkočasno in s plesi obogateno komedijo...

»Predno pa smo odšli iz Monaca, nas je predsednik AITA Mario Federici še povabil na festival italijanskih amaterskih skupin v Pesari. In kako zelo nas je razveselilo to povabilo, mislim, da ni potrebno še posebej pripovedovati.«

BOJAN SAMARIN

Ko smo se včeraj dopoldne srečali v Rožkah ob treh velikih vrčih piva, so bila doživetja iz Monaca še vedno sveža, čeprav v Theatre Alcasar že nekaj dni začenjajo predstavo s tremi udarci za spuščeno zaveso, natanko tako kot v dobrih starih Molièrovih časih. Mi pa smo sedli za mizo: Marjan Belina, Bojan Čebulj in jaz. Režiser, igralec in novinar. Nekateri bi sicer našemu srečanju rekli intervju, zame pa je bil bolj prijeten klepet.

stveno spremenil svoj režijski koncept. Vedel sem, da v Monacu ne bo nihče razumel slovenščine in da bo zaradi tega naš nastop še posebno težaven. Zato sem skušal z mizansceno in melodijo stavka doseči, da bi lahko komediji sledili in jo doživljali tudi tisti, ki jezika ne razumejo. Mimika, geste, izreka, glasba, kulise, luči in kostumi — vse to naj bi nadomestilo nepoznavanje jezika. Po približno štiridesetih vajah smo imeli na Jesenicah premiero in 10. septembra odpotovali...

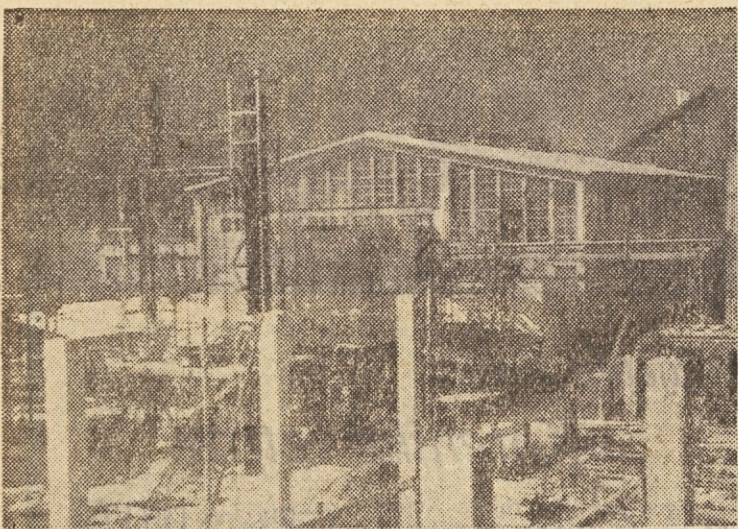
preko Bologne, Firenz, Pise v Monaco. Bil je bržčas svojevrsten pogled na skupino kakih dvajsetih igralcev z Jesenic, ki so si namesto grbov na oblekah, kot so to storile druge skupine amaterskih odrov, nekoliko posev posadili na glave rdeče dalmatinske čepice, s črno svilo obvezane. Povsod skupaj in vedno nasmejani. In če je katera izmed drugih skupin pri mimoidočih spraševala za pot, so jim odgovorili, da so oni v rdečih čepicah odšli v tisto smer.

V Monacu pa je bil sprejem malce hladen. Med udeleženci festivala AITA — mednarodne zveze amaterskih dramskih skupin — ki so prišli iz Finske, Švedske, Danske, ZDA, Irske, Anglije, Holandske, Belgije, Luxemburga, Italije, Francije, Nemčije, Avstrije, Švice in Grčije, so bili Jeseničani edini predstavniki slovenskih narodov. Kdo bi vedel, morda je bil prav to vzrok nekoliko rezerviranemu snidenju.

Se intervju na monaški televiziji in kratek odlomek iz komedije, s katero bodo naslednjega dne nastopili. Potem skupno z vsemi udeleženci festivala krajši izlet po morju. Drugega dne so francoski časniki objavili...

Gosti — harmonikarji iz Nürnberga pod vodstvom Williija Müncha so nam skupno z našim harmonikarskim orkestrom DPD »Svoboda« iz Sentvida pripravili v Ljubljani lep in zanimiv koncert

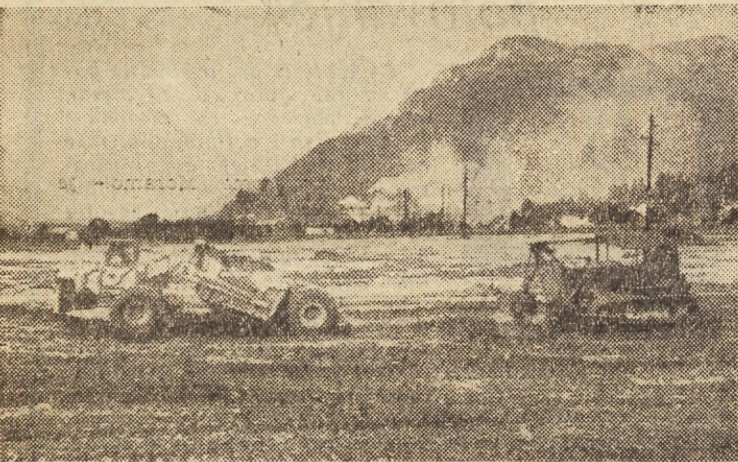
Prva faza rekonstrukcije kemične tovarne v Hrastniku bo zaključena do dneva republike. Takrat bodo proslavili tudi 100-letnico obstoja tovarne. Kemična tovarna je doslej proizvajala predvsem solno kislino po zelo zastarelem proizvodnem postopku. Z dograditvijo novih objektov se bo proizvodnja precej razširila. Letno bodo izdelali 300 ton tekočega klorida in po 60000 ton natrijeve lužnine, elektrolitične solne kisline ter natrijevega hipoklorida. Ko pa bo zaključena celotna rekonstrukcija (do avgusta 1962), se bo vrednost proizvodnje dvignila od sedanjih 800 milijonov na približno 3 milijarde dinarjev letno

Višji letniki pomorske srednje šole v Piranu so tudi letos priradili že tradicionalni krst pomorščakov. Ceremonial je prekosil vse dosedanje, tako da je bil Neptunov obisk v Portorožu in Piranu pravcata poslastica za številne tuje in domače goste

V trboveljski cementarni te dni montirajo novo klinker peč. Računajo, da bo začela obratovati še pred koncem leta. V njej bodo lahko izdelali približno 300 ton cementa dnevno, tako da se bo letna proizvodnja od sedanjih 80.000 ton povišala na 170.000 ton cementa

Na Belškem polju pod Javornikom so začeli s pripravilnimi deli za gradnjo novih valjarn jeseških Zelezarne

Pri striženju ovac v Podkorenu so prišli na svoj račun tudi otroci

Jesenski motiv: jerebice nad požetim poljem

● DUPLICA:
Praznik upokojeencev tovarne »Stol«

Kolektiv podjetja »Stol« je pred kratkim povabil svoje upokojeence na ogled tovarne, združen z družabnim sestankom in s pogostitvijo. Od 96 povabljenih upokojeencev nas je prišlo 72, nekateri celo iz Celja in iz Vipave. Upokojeenci smo bili presenečeni ne le nad zakusko po želji vsakega posameznika, pač pa predvsem nad pozornostjo, vljudnostjo in iskrenim tovarštvom, s katerim so nas pričakali predstavniki podjetja. Sprejeli so nas in nam razkazali podjetje tovariš direktor, predsednik delavskega sveta, upravnega odbora in sindikalne podružnice podjetja ter drugi. Za razumevanje kolektiva tovarne »Stol«, ki nam je pripravil to prijetno srečanje, se upokojeenci najtopleje zahvaljujemo, podjetje pa dajemo za zgled tudi ostalim.

A. Kolovič

● HRASTNIK:
Najbolj živahno v manjših kolektivih

O rezultatih polletnega gospodarjenja so razpravljali te dni na področju hrastniške občine v vseh gospodarskih organizacijah na sestankih članov delovnih kolektivov. Pri tem je bilo opaziti, da so bile v manjših gospodarskih organizacijah razprave živahnejše in so v razpravah zlasti kritično govorili o nekaterih slabostih v dosedanjem gospodarjenju. Občinski sindikalni svet je zato sklenil, da bo preko sindikalnih podružnic tudi v prihodnje posebno pozornostjo se posebej v večjih gospodarskih organizacijah, kjer bodo ob teh priložnostih lahko obširneje govorili o gospodarjenju. Ugotovljeno je, da v Steklarini Hrastnik in Tovarni dokumentnega in kartnega papirja v Radečah le bolj poredko sklicujejo sestanke. Nasprotno pa v Tovarni kemičnih izdelkov v Hrastniku take sestanke po obratih sklicujejo redno vsak mesec. Na njih razpravljajo o izpolnjevanju plana, o proizvodnih nalogah za prihodnji mesec, hkrati pa dobijo delavci tudi vse informacije o poteku rekonstrukcijskih del in o težavah, ki nastajajo s tem v zvezi.

● CELJE:
Ni kriv samo sindikat!

Plenum občinskega sindikalnega sveta Celje je na svojem zadnjem zasedanju razpravljalo o decentralizaciji delavskega samoupravljanja in gospodarjenja v delu samoupravnih organov; da že postavljajo zahteve za boljše in poglobljeno delo samoupravnih organov. Vendar se tu in tam še najdejo sindikalne podružnice, ki samo »prosjajo« prav za vse: od finančnih sredstev do ureditve raznih negativnih pojavov. Premalo pa se sindikalne podružnice zavedajo svoje odločilne vloge, da preko članstva lahko »tudi« zahtevajo in ne samo prosijo oziroma predlagajo rešitve posameznih problemov.

Posebno v manjših podjetjih so sindikalne podružnice v večini primerov zelo osamljene. Marsikateri vodilni uslužbenec ne čuti, da je tudi on član sindikalne podružnice, da tudi on odgovarja za napake, ki se pojavljajo v gospodarski organizaciji. Posebno pri decentralizaciji delavskega samoupravljanja in sprejemanju pravilnikov hočejo to odgovornost prenesti samo na sindikalna ramena. Mnenje, da so vseh napak v podjetjih krive samo sindikalne podružnice, pa so zmotna, saj naposled za isto odgovarjajo tudi ostale politične organizacije v podjetju in komuni. Čas je, da za napake vsi nosimo odgovornost, ne samo sindikalne podružnice, je bilo razbrati iz razprave. Gotovo pa je, da je treba morebitne napake odpraviti s skupnimi močmi. ZE

● NOVA GORICA:
Kemična čistilnica odprta

V Novi Gorici so te dni izročili namenu sodobno opremljeno kemično čistilnico. Potrebne naprave so uvozili iz Nemčije in Italije. Za gradnjo in opremo so vložili 11 milijonov dinarjev. Čistilnica je pomembna pridobitev za ves okraj. Doslej so bili namreč prebivalci tega področja navezani na ljubljanske

kemične čistilnice. Iz obmejnih predelov pa so nosili oblačila na čiščenje tudi čez mejo v Gorico. V novi čistilnici bodo lahko osnažili dnevno 80 do 100 oblek, tako da bo novi obrat popolnoma zadostoval za potrebe goriškega okraja. L. K.

● IZOLA:
Javna tribuna — stalna oblika dela SZDL

Na Koprskem zlepa ne bi našli kraja, kjer se je javna tribuna, kot ustaljena oblika dela Socialistične zveze, tako utrdila kot v industrijski Izoli. Ne mine domala teden, da se v kulturnem domu ob nadvse dobri udeležbi občanov ne bi zbrali zastopniki političnega življenja in te ali one veje gospodarskega ali kulturnega področja ter tolmáčili in skupno reševali številne probleme, ki jih tudi v Izoli ne manjka.

Konec preteklega tedna je bila na sporedu dokaj pereča razprava o stanovanjski gradnji v Izoli ter o bodočem urbanističnem razvoju Izole nasploh. Razne govornice o nesmotnosti in nenačrtosti snovalcev mestnega urbanističnega načrta in vrsto govoric na račun občine in projektantov so tokrat razčistili v prisotnosti glavnega projektanta in snovalca regionalnega načrta za slovensko obalo, prof. inž. Eda Mihevc. Pretežni del razprave je bil posvečen pisanemu zastopstvu gradbenih načrtov, kajti domala slednji objekt, vključno stanovanjske hiše, gradijo po novih načrtih, kar ne le podraži, ampak tudi zavlačuje gradnjo. Osnovna krivdava zadeva namreč investitorje, ki še vedno zahtevajo povsem »originalne« gradbene zasnove. Predlog, da bi se v bodoče orientirali vsaj pri gradnji stanovanjskih objektov na dva ali največ tri prototipe, je bil sprejet kot odločna zahteva na poti do neizogibne spremembe dosedanjega sistema projektiranja. -sky

● GORIŠKA BRDA:
Nova cesta in obnovljeno gostišče

V Goriških Brdih so te dni odprli za promet nad 11 km na novo asfaltirane ceste od Dobrovega do Plavi ter obnovljeno gostišče »25. maj« na Dobrovem. V ureditev ceste so vložili nad 100 milijonov dinarjev, medtem ko je veljala obnova gostišča (ki ima nasploh prva prenočišča za turiste v Brdih) okoli 25 milijonov dinarjev. V gospodarstvo Brd je bilo s tem vloženo po vojni že nad poldrugo milijardo dinarjev. L. K.

● IZOLA:
Stiska za kri v obalnih bolnišnicah

Ustanovitev transfuzijske postaje v Izoli je obetala obalnim bolnišnicam osamosvojitve pri oskrbovanju s to dragoceno tekočino, kar so številni krvodajci pozneje tudi potrdili. Mesečno se je prijavilo do sto in več darovalcev krvi. Tako so se obalne bolnice le še delno oskrbovale iz ljubljanskega Zavoda za transfuzijsko kri. Zal pa so se stvari v zadnjih dveh mesecih neprijetno zasukale v škodo obalnih bolnišnic. V zadnjem času pride na transfuzijsko postajo le nekaj več kot deset oseb na teden. Sedanje zmedo so povzročila podjetja, ki v večini primerov krvodajcem motijo priznati prostega dneva, oziroma na domačestila za izgubljeni dan. Očitno gre za nerazumevanje, čeprav so humani nameni krvodajalskih akcij vsem dobro znani. Odnos večine podjetij do krvodajalstva (najtežje gre v planski občini) je tembolj nerazumljiv, ker večino darovane krvi porabijo za delavce, ki so se ponesrečili pri delu. -sky

● SLOV. KONJICE:
Dobri rezultati

Analiza gibanja gospodarstva za letošnje prvo polletje na področju konjiške občine kaže precej razveseljive rezultate. Družbeni bruto proizvod je bil v celoti dosežen z 108 %, nasproti letnemu planu pa s 53 %. V tem povprečju niti ni večjih odstopanj, kar kaže na dokaj realno planiranje. V primerjavi z lanskim letom pa številke pokažejo, da je bilo povečanje za okoli 25 % nasproti istemu razdobju 1960. Nekoliko večje razlike se kažejo pri posameznih elementih celotnega dohodka. Tako se je v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta v obrti dohodek povišal za 62 %, najmanj pa v trgovini, in sicer le za

● RADOVLJICA:
Zasluzki v razponu 1:30

Občinski sindikalni svet Radovljica je na plenarni seji minuli teden razpravljati tudi o gibanju osebnih dohodkov v prvem polletju. Porast osebnih dohodkov je zabeležen skoraj v vseh podjetjih. Tako so v Tovarni čokolade Lesce osebne dohodke napram lanskemu letu povečali za 151,6 %, v Suknu Zapuže 148 %, Almiri Radovljica 141,7 %, Elanu Begunje 139,4 %, GG Bled 138,3 %, Gradbenem podjetju Bohinj 126,9 %, Trgovsko podjetje Moda Bled 145,1 %, Hotel Jelovica Bled 135,8 %, UKO Kropa 136,2 % itd. Manjše osebne dohodke kot lani pa izkazuje Kmetijsko posestvo Poljče 89,5 %, Sport hotel Pokljuka 92,6 % in trgovsko podjetje Savica Boh. Bistrica 98,9 %.

Najbolj zanimiv je podatek o osebnih dohodkih v I. polletju 1961. V 14 podjetjih od 60, ki so jih analizirali, so izplačevali osebne dohodke izpod 8000 din mesečno, medtem ko so nekatera teh podjetij izplačala mesečne prejemke preko 230.000 din za redni delovni čas!

Tako je na primer v januarju 34 oseb zaslužilo manj kot 8000 din, 165 oseb od 8 do 10 tisoč din, 882 oseb od 10 do 15 tisoč din itd. Preko 100.000 din je izplačano samo eni osebi. V juniju mesecu pa je 7 oseb prejelo osebne prejemke do 8000 din, 12 od 8 do 10 tisoč, 516 od 10 do 15 tisoč itd. Petim osebam pa je bilo izplačano preko 100.000 din mesečnih prejemkov. Po teh podatkih je prejemalo mesečne osebne prejemke izpod 15.000 dinarjev več kot 12 % vseh zaposlenih v obravnavanih 60 podjetjih. Med najnižjimi in najvišjimi osebnimi prejemki je torej zelo velika in skoraj nerazumljiva razlika. Kot omenjeno, so najvišji osebni prejemki znašali 30-krat toliko kot najnižji. Iz tega je razvidno, da v sedanjem načinu nagrajevanja nekaj ni v redu, saj se tako občutna razlika nikakor ne more opravičiti z nobenim delom po učinku. V zvezi s tem je plenum sprejel sklep, da se priporoči občinskemu zboru proizvajalcev in vsem sindikalnim podružnicam, naj svojo politiko nagrajevanja v bodoče usmerjajo tako, da ne bo tako občutnih razlik. Plenum je soglasno sklenil, da najmanjši osebni dohodek v današnjih pogojih ne bi smel biti nižji od 15.000 dinarjev. Ravno tako je plenum odsvetoval taka merila za nagrajevanje, ki dopuščajo večje prejemke kot 100.000 dinarjev. Izravnava osebnih prejemkov pa nikakor ne sme vplivati na cene ali pa na račun skladov, temveč je potrebno nižje osebne prejemke izravnovati na račun višjih prekomernih osebnih prejemkov. N. B.

25 % čistega dohodka za sklade

V Tovarni usnja in krzna v Smartnem pri Litiji so že sprejeli pravilnik o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov sloni na točkovanju. S pravilnikom o delitvi čistega dohodka pa je določeno, da ostane za sklade podjetja 25 % čistega dohodka. (k)

● RADOVLJICA:
Večji čisti dohodek kot lani

Analiza gospodarjenja v 60 večjih podjetjih radovljiške občine za prvo polletje kaže, da skoraj vsa podjetja razpolagajo z znatno večjim čistim dohodkom kot v prejšnjem letu, kar je v glavnem rezultat novega načina delitve, ki zagotavlja podjetjem večja sredstva kot prej.

Od 60 podjetij, ki so jih analizirali, jih 18 ni izpolnilo predvidenih planskih nalog. Vsa ostala podjetja so plan dosegla, nekatera pa celo močno pressegla. Med najbolj kritičnimi je Opekarna Dvorska vas, ki je letni plan izpolnila le za 11,1 %, ker se je rekonstrukcija močno zakasnila. Plana niso dosegli še Elan Begunje, Predilnica Begunje in še nekatera druga podjetja. Kot že rečeno, podjetja razpolagajo z večjim čistim dohodkom kot lani. Tako na primer Kreda Radovna izkazuje povečan dohodek za 491,2 % nasproti I. polletju. Jelka Radovljica za 237,9 %, Kemična tovarna Podnart 263,7 %, Tovarna čokolade Lesce 245,4 %, Tovarna čokolade in vezenin na Bledu 223,9 %, Gradbeno podjetje Bled 129,3 %, Manufaktura Radovljica 218,3 %, Veriga 171,8 %, Plamen Kropa 194,5 %, Gozdno gospodarstvo Bled 206,7 % itd. Sodeč po rezultatih I. polletja bodo ob koncu leta podjetja razpolagala z znatno večjimi sredstvi kot doslej. N. B.

● CELJE:
V večjih podružničnih tehnične sekretarje

Po nedavni razpravi s predsedniki sindikalnih podružnic celjski občini kaže, da bo treba čimprej v večjih podružnicah odpreti plačano delovno mesto tehničnega sekretarja. Z uveljavljanjem ekonomskih enot bo namreč v bodoče vedno bolj težavno za vsako izgubljeno delovno uro. Zato se bo moral sistem dela političnih funkcionarjev v gospodarskih organizacijah spremeniti tako, da ne bo temeljela niti politična organizacija, niti ekonomska enota. Tehnični sekretar naj bi predvsem urejal tiste drobnejše, za katere predsedniki sindikalnih podružnic izgubijo največ časa. Razen tega naj bi vsklajeval delo odborov po ekonomskih enotah. Kaže pa, da za sedaj še ni dovolj kadra za to delo. Zato je delavska univerza v Celju sklenila, da bodo organizirali seminar za tehnične sekretarje. Z. E.

SLAB RAČUN

Bolnik sodi v posteljo, če hoče biti čimprej zdrav. To pravilo velja povsod — razen v športu. Tudi pa so primeri, ko trenerji silijo poškodovane ali bolne športnike k nastopu, vznemirljivo pogosti.

Po navadi silijo vrhunske tekmovalce na športno igrišče v bojazni za športni uspeh svojega društva. Se bolj običajna pa je resnica, da bolni športniki tega uspeha ne dosežejo.

Tudi primer, ki se je zgodil minulo nedeljo pred množico mariborskih ljubiteljev nogometa, nam to potrjuje.

Le-ti so se že pred tekmo vznemirili, ker so zvedeli, da najboljši igralec Maribora Canjek zaradi bolezni ne bo igral. »Mar se bo serija neuspehov našega novega zveznega ligaša nadaljevala?« so se vpraševali.

Zato je bilo razumljivo njihovo veselje, ko so Canjeka vendarle zagledali v dresu Maribora. Njihova radost

pa ni dolgo trajala. Canjek, ki je bil na vseh prejšnjih tekmah najboljši nogometaš mariborske enajstovice, je bil tokrat najslabši. Bolan, s temperaturo, ni mogel dobro igrati. Morda je prav zato spet spaval po vodi dragocene točke...

Računi so se spet pokazali za slabe. Bolni in poškodovani športniki pa tudi rekonescenti ne sodijo na igrišče, kjer potrebujemo povsem pripravljene tekmovalce. Rezultatov tudi z bolniki ni moč popravljati, razen tega pa pretiran napor škoduje najbolj bolnim športnikom samim.

ZAČNIMO Z MALIM

Ni treba, da se učimo samo na lastnih izkušnjah... V Popovcu na primer so zgradili lep športni objekt. Plavalni bazen olimpijskih dimenzij z lepo oblikovano skakalnico, kabine, s kamniti ploščami obloženo ploščad. Vse skupaj je veljalo komuno precej čez 35 milijonov dinarjev, kolikor je predvideval prvotni proračun. Ob slavnostni otvoritvi so govorniki pozdravili skrb in razumevanje občinskih činiteljev ter poudarili pomen tega objekta za široko športno rekreacijo.

Po otvoritvi pa so kisló upotutili, da nimajo v občini niti ene atletske steze, nobe-

nihi igrišč, nobene smučarske proge — in eno samo majhno neprimerno telovadnico.

»Ali ne bi bilo pametneje začeti z majhnimi, cenenimi, toda prepotrebni objekti, pa potem postopoma graditi vse večje, lepše in dražje.« so se vprašali potem ko je bila blagajna prazna.

Popovac niti ni tako daleč — usaj kar se tiče izkušenj, ki bi jih lahko s pridom uporabili prav tako tudi marsikje pri nas!

S I L O

ŠPORTNO ŽIVLJENJE V LITOSTROJU

STIMULACIJA ZA REKREACIJO

Športne sekcije v Litostroju bodo dobile tem večjo dotacijo od svojega društva, čim več bodo naredile za rekreacijo med delavstvom njihovega kolektiva

Iz zvočnika je zadonelo: »Tovariš Bojan Stine naj se takoj javi v sindikatu.« Potem je tovarišica v razglasni postaji še enkrat ponovila poziv. Takoj nato je pritekel, kot bi ga ustrelil iz topa. Kot pravi fizikulturnik. »Oprostite,« se je opravičeval ves zadihan in si brisal potno čelo, »imel sem nujen opravek v tovarni.«

Tovariš Bojan Stine je od novega leta nastavljen v »Litostroju« da skrbi za razvoj telesne vzgoje — ali še bolje — za razvoj športne rekreacije (radovedno je vprašal: »Ali sem edini v Sloveniji?« Odgovoril sem mu, da ima — kolikor mi je znano — žal samo še enega sobojevnika, namreč Tineta Vebra v Železarni Store).

RAZGIBANO ŽIVLJENJE

Odkar so lani v »Litostroju« ustanovili svoje športno društvo, so se stvari obrnile hitro na bolje. Prej so imeli nekaj športnih sekcij, ki so živele in delale vsaka po svoje, ločeno, brez kakršnekoli povezave. Zdaj pa je življenje v sekcijah, ki so združene v enotnem športnem društvu, precej razgibane. Marljivo se udeležujejo nogometiški, judoisti, balinarji, dvigalci uteži, smučarji, strelci, rokometisti, kuglačji, planinci, šahisti, rokoborci in odbojkarji. Skratka — kar čedno številce sekcij. In tudi številno aktivnih v teh sekcijah je tako, da »Litostrojem« res ni treba zardevati: 730 športnikov in športnic (športnic je žal samo 16!) za kolektiv, ki šteje okrog 3000 zaposlenih, res ni malo.

»Trenutno imajo sekcije največ dela z medobratnimi tekmovanji in s tekmami v počastitev 14-letnice našega podjetja,« je pripovedoval tovariš Stine. »Ta tekmovanja smo decentralizirali, da bi sekcije lahko zajele čimveč ljudi. Dogovorili smo se, da bi te tekme bile v septembru, ne bo pa nič huđega, če bo kakšna sekcija tekmovanja povlekla tudi v oktober. Nekatere sekcije so tekmovanja že zaključile, kot strelci, šahisti, balinarji in še nekateri. Mnogi so sestavili po več ekip in pritegnili k tekmovanju še sosednje kolektive.«

PRIZADEVNOST IN IZNAJDLJIVOST

Športne sekcije v »Litostroju« torej že po kratkem času delovanja v okviru enotnega društva lahko pokažejo precej sadov svojega dela. Strelci pripravljajo seminar za inštruktorje, judoisti, ki so vključili tudi pionirje, imajo kar tri trenerje, eden izmed njih je znani državni prvak Maček. Rokometiški so se vključili v občinsko ligo. Šahisti pa bodo povabili enega izmed blejskih »gadov« in z njim odigrali simultanko. Takih in podobnih razveseljivih novic bi lahko natresli za zvrhan koš.

Toda litostrojski športniki se ne uveljavljajo samo na igriščih in drugih športnih terenih. V zadnjem letu so dosegli izredne uspehe tudi s svojo marljivo in prizadevnostjo pri gradnji športnih naprav, pri izdelavi športnih rekvizitov in še marsikje. Kar 5000 udarniških

ur je lani opravil ves kolektiv za gradnjo športnih naprav. Rezultat: 1.300,00 dinarjev. Z nadurnim delom so pridobili še 200 tisočakov.

»Težave v podjetju so povzročile,« je pripovedoval tovariš Stine, »da smo morali ta denar porabiti za nabavo prepotrebni rekvizitov. Marsikaj pa smo naredili sami. Dvigalci so si sami izdelali ročke, tudi gole za rokomet in nogomet smo izdelali sami.«

Iz nadaljnega pripovedovanja športnega referenta sem razbral, da tudi v tem velikem kolektivu športnikom ni posejano z rožicami. Za prevoze včasih »nažicajo« ta ali oni avtobus. Nekaterim sekcijam pletuče najemino za telovadnico v domu »Ljube Sercerja« občinski Svet za telesno kulturo. Od tega organa so dobili tudi nekaj dotacije — okrog 200.000 dinarjev. Preko sindikata je uprava podjetja letos podprla športnike s približno pol milijona. Več ni bilo mogoče dati — težave v tovarnah so itak znane. Toda kljub skromnim denarnim virom življenje v »Litostroju« ne zamre...

S športnim referentom, ki je pred nekaj leti opravil izpite za rudarskega mojstra, zdaj pa skrbi za športno rekreacijo, sem načel pogovor o bistvenih vprašanjih.

BOGAT ŠPORTNI SPORED V MOSTAH

Občinska zveza za telesno kulturo občine Moste-Polje je letos organizirala že vrsto prireditev, med katerimi so bile nedvomno najboljše medobčinske sindikalne športne igre.

V tem tednu pa je pripravila izbran spored prireditev, v katerih nastopajo predvsem do-

mači vrhunske športniki. Namen tekmovanja je poživiti telesnovzgojno dejavnost pred-

vsem v predelu bivše občine Polje. Zato je večina prireditev na tem območju občine.

Program se je začel že v soboto popoldne s množičnim pohodom mladine ob spomenikih revolucije. Iz raznih koncev občine so krenile na pot večje skupine močvanske mladine, ki so se na koncu sešle ob tabornem ognju v parku Kodeljevo. Žal je ta del organizacije malo zašepal. Po kratkem sporedu si je mladina ogledala še košarkarsko tekmo slovensko-hrvaške lige med Mlaščostjo in Slovonom.

Keglači so ravno tako že v soboto končali ekipno, v nedeljo pa še posamezno tekmovanje. Obakrat so zmagali tekmovalci Slovana. V torek so nastopili še košarkarji. Med seboj so se pomerile vrste »Parti-

zana« Zelene jame, Most in Slovana.

Medtem ko so v ostalih športih panogah nastopili predvsem tekmovalci iz občine Moste-Polje, pa so rokometiški poskrbeli za nadvse izbran spored. Na igrišču Papirničarja v Vevčah so se v sredo pomerile štiri najboljše slovenske vrste v polfinalnih tekmah za »Jugokup«: Odred, Rudar, »Partizan« Krim in domači Slovani. Istočasno so bile v bazenu plavalne tekme. Nogometiški so nastopili v četrtek na turnirju v Polju, namiznoteniški igralci pa v Dolskem. Petek in sobota pa sta rezervirana za odbojkarje in balinarje. Seznan prireditev se bo zaključil jutri s svečano parado športnikov po močvanskih ulicah in nastopom telovadcev na stadionu Kodeljevo.

SPORTNA KOZERIJA:

Vse točke dnevnega reda so bile izčrpane; temeljito so se pomenili, sprejeli konkretne sklepe in podpisali zapisnik. Ko so člani odbora sindikalne podružnice že pričeli podrsavati s stoli, je predsednik še enkrat potrkal s svinčnikom po mizi.

»Tovariši, samo trenutek še! Kdo izmed vas bi prevzel skrb za šport v kolektivu?«

Molk. Ducat parov oči se je zazrlo v mizo, medtem ko so prsti hiteli urejati popisane lističe.

»No, tovariši, dajmo, da bomo lahko zaključili...«

Nekdo se je odkašljal in počasi vprašal:

»Cemu nam pa bo ta šport? Saj se vsakdo izmed nas dovolj pregunca med osemurnim šihom!«

Spuščene glave, ki so se sklanjale nad beležke in lističe, so se olajšano dvignile in prikimalale:

»Tako je! Kot da ne bi imeli že dovolj drugega dela,« je pristavil tajnik.

Predsednik je globoko vzdihnil. »Ne gre za to, tovariši! Na občinskem svetu so nas opozorili, da bi bilo dobro, če bi tudi v našem podjetju poživili športno dejavnost. Drugod, tako pravijo, ta reč menda že lepo teče. Zdaj pripravljajo občinski svet delavske športne igre, ki naj bi se jih po možnosti tudi mi udeležili. Po možnosti, pravim! Saj nas nihče ne sili, toda — čudno bi le bilo...«

Umolknil je in pogledal odbornike.

»Hja,« je spregovoril tisti, ki je prej ugovarjal. »Če je pa tako, potem seveda...«

Ni povedal stavka do konca, toda ducat odbornikov je vzdihnilo z njim:

»Seveda, če je pa tako...«

In so sklenili, da se bodo tudi oni udeležili športnih iger — po možnosti seveda, kolikor bo med člani kolektiva zanimanje in kolikor bodo to dopuščale finančne razmere...

Ze je kazalo, da je po tej salomonski rešitvi v splošno za-

dovoljstvo vseh stvar urejena, ko je predsednik novič zastavil svinčnik in vprašujoče pogledal po močeh.

»No, tovariši, kdo bo prevzel odgovornost za vse to?«

Pa se je spet zataknilo. Po vrsti so govorili, odkimavali in dokazovali, da je vsakdo izmed njih že tako zadolžen od vrata. Nenadoma je najmlajšega prebisišnila odrešilna misel:

»Veste kaj, zadolžimo za šport Miho. Doslej se je še vsaki funkciji izognil, na seje hodi neredno, pa naj bo vsaj športni referent!«

»Tako je!« so pritegnili v zboru. »Miha! Ta naj skrbi za šport v podjetju. Do zdaj ni imel naš sindikat od njega še nobene koristi!«

Zadovoljni, da so rešili tudi poslednjo točko dnevnega reda

»šport in rekreacija«, so se razšli.

»Ha, čisto prav mu je,« so mi pomežikovali. »Zakaj pa ni bil navzoč!«

Odbornik Miha, od katerega kolektiv ni imel doslej še nobene koristi, pa je le dobil svojo funkcijo. Postal je temelj, na katerem bo slonela skrb za zdravje razvedrilo dve sto petdesetih delavcev v podjetju.

ELEKTROPRENOS VEDNO BUDEN

IZ DNEVNIKA »ELEKTROPRENOSA«: Na področju Celja je prišlo do izrednega neurja. Strela je poškodovala izolatorsko sedemčlensko verigo K 3 na drogu št. 312 vzhodnega sistema in dva izolatorja na zahodnem sistemu, tako da je tokovodnik faze T in S obvisel na tokovnem loku. Okvara je trajala osemindvajset minut.

Osemindvajset minut je bil del električnega omrežja v Sloveniji mrtev. Del električnega omrežja, ki napaja z močjo in lučjo preneka-ter našo tovarno, številne stanovanjske bloke, kuhinje, kinematografe itd. Nemara je takrat marsikdo nejevoljno vzkljnil in zmajal z glavami: »Že spet ta elektrika!« — Ob takih primerih malokdo pomisli na »Elektroprenos« (Podjetje za prenos in transformiranje električne energije v Sloveniji), katerega delovni kolektiv, ki spada v sklop Elektrogospodarske skupnosti Slovenije, nosi odgovornost, da so njegovi daljnogvodni in transformatorske postaje stalno pogonsko sposobni. Da se razumemo: imamo termoelektrarne in hidroelektrarne, ki proizvajajo elektriko. In kot eni skrbijo, da je naš živilski trg vedno založen s kakovostnim blagom, tako drugi skrbijo, da je naša industrija, da je naša gošpodinja v kuhinji ali kinooperater v kinu »Union« zadovoljen, ker mu aparaturo lepo teče, ali stroj v tovarni v redu »dela«. To skrb pa ima »Elektroprenos«. Zato ga lahko povsem upravičeno imenujemo za posrednika med proizvajalcem (termoelektrarne, hidroelektrarne) in odjemalcem (industrija, gospodinjstva itd.).

Organizacijsko je »Elektroprenos« razdeljen na štiri pogonske obrate: Laško (vzhodna Slovenija), Pekre (severna Slovenija), Kleče (srednja Slovenija) in Divača (zahodna Slovenija). Ima več transformatorskih po-

staj, in sicer: Pekre, Kidričevo, Radvanje, Laško, Selce, Kleče, Črnuče, Divača, Koper, Kromberk, Novo mesto in Ljutomer. Razen tega ima še dva obrata: Službo zvez in Elektrokovinsko delavnico v Laškem.

Elektroprenos ima — kot smo že omenili — v Elektrogospodarski skupnosti vlogo zveznega člana med proizvodnjo in distribucijo električne energije. Kot tak upravlja vse 110 kV daljnogvode in velike transformatorske postaje, v katerih se električna energija transformira od 110 kV do distribucijske napetosti 35,20 ali 10 kV. V območju »Elektrogospodarstva« so tudi nekateri daljnogvodni in napetostni pod 110 kV, če povezujejo dve elektrarni ali pa elektrarno in transformatorsko postajo »Elektroprenosa«. Zaupana mu je tudi skrb za celotno visokofrekvenčno tehniko telefonije, daljinskih meritev in signalizacij ter vzdrževanje dispečerskih središč v Ljubljani in Mariboru.

Elektroprenos je bil ustanovljen leta 1958. Ob ustanovitvi je prevzel v svoja osnovna sredstva trasne dolžine daljnogvodov za 700 kilometrov, fazne dolžine za 867 km, v treh letih svojega obstoja pa je zgradil 5 novih 110 kV daljnogvodov trasne dolžine za 107 km in fazne dolžine za 113,7 km. V celoti se je v treh letih transformatorska moč v elektroprenosnih postajah povečala za 123 MVA in znaša sedaj skupno 536 MVA. Vrednost osnovnih sredstev Elektroprenosa znaša danes 12

milijard dinarjev. Po daljnogvodih Elektroprenosa se prenese letno blizu dve milijardi kWh.

Letna realizacija »Elektroprenosa« je osnovana na udeležbi pri ceni za električno energijo in predstavlja naplačilo za delo pri zbiranju in prenašanju električne energije, vzdrževanju in obnovi naprav za prenos električne energije. Formiranje dohodkov podjetja sloni na normativih, predpisanih od zveznega elektrogospodarstva, ki predpisuje stroške za obratovanje, vzdrževanje in obnovo naprav, za prenos in transformiranje električne energije ter število in sestav delovne sile za opravljanje teh nalog.

To silovito moč, ki danes in vsak dan kroži po daljnogvodih po Sloveniji in prinaša življenje naši industriji in sploh našemu življenju, upravlja le 320 ljudi. In tako je kakor v malokaterem podjetju pri »Elektroprenosu« največ visokokvalificiranih in visokostrokovnih uslužbencev. V sestavu delovnega kolektiva »Elektroprenosa« je osem inženirjev elektro stroke, osemnajst tehnikov elektro stroke, dva tehnika gradbene stroke in veliko število kvalificiranih delavcev. Nekvalificiranih skoraj ni.

Tak sestav delovnega kolektiva zahteva značaj dela, t. j. mehanizacija in avtomatizacija. In če ima kdo veliko odgovornost, jo ima brez dvojma »Elektroprenos«. Naša industrija ne pozna počitka. Prav tako ne državljan, ki pričakuje za svoje vestno delo v poklicu tudi vedno večjo življenjsko raven. Vse to pa nujno zahteva vedno več električne energije, brez katere si napredka v gospodarstvu in kulturi sploh ni mogoče zamisliti. »Elektroprenos«, ki je važen člen v Elektrogospodarski skupnosti Slovenije pred omenjenim dejstvom ne zapira oči. Vsakodnevno se spopada z novimi nalogami, ki nemalokrat treskajo kot strela z jasnega, čeprav je bil njegov plan stvaren in ne enkrat preračunan. Nezadržno rast industrije je treba sproti zalivati. Zaliva pa jo lahko zgolj elektrika. Pri tem ni dovolj, da imamo zgrajene elektrarne, marveč je treba njihov proizvod tudi razpošiljati na vse strani, kjer po njej kličejo. Vzemi primer: kaj bi bilo, če bi ves kmečki in zadružni pridelek vsako

leto bogato rodil in če bi ta, za življenje nujni živež ostal na njivah in v kmečkih ali zadružnih kletih.

Tako je tudi z našimi elektrarnami in »Elektroprenosom«. Kolektiv »Elektroprenosa« se tega z vso odgovornostjo zaveda. So pa še vedno težave, ki so videti nemalokrat skoraj nepremostljive. Naj jih navedemo nekoliko. Vse te prenosne napejlave električne energije so izpostavljene različnim atmosferskim nepri-likam: nevihte, sneg, dež, zmrzal itd.

Prenosno omrežje se vsak dan srečuje s preveliko obremenitvijo.

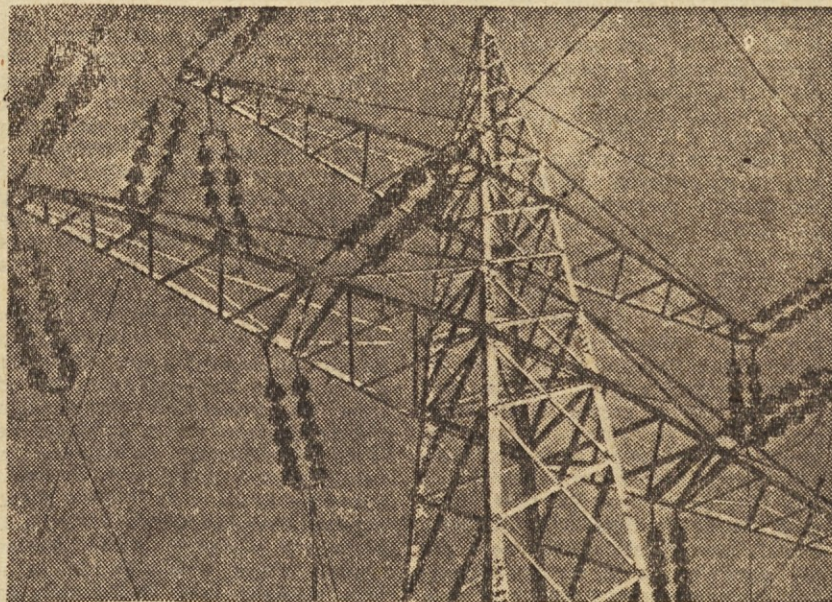
Ob gradnji prenosnih naprav se sicer računa na to, vendar se kljub vestnemu in strokovnemu razmišljanju navadno zgodi, da je bila računica kljub bogastvu preskromna. Vsega tega je »kriva« izredna dinamika našega gospodarskega razvoja in dvigajoča se raven državljanov. Zgodilo se je ne enkrat, da so bili investitorji nemalokrat prav pri gradnji prenosnih objektov in napejljav preskromni in prevarčni, kar je rodilo za posledico obžalovanje. Naj ponovim besede strokovnjaka: »Naše električno omrežje je v mnogočem »razglašeno« in ne daje tistega tona, kot bi ga moralo. Iz tega dejstva izvira osnovna problematika

našega prenosnega omrežja, s katero se borita »Elektroprenos« in Elektrogospodarska skupnost Slovenije.«

Te in še druge težave terjajo od delovnega kolektiva »Elektroprenosa« stalno budnost pa tudi veliko strokovno usposobljenost. Podjetje mora skrbeti tudi za svoj delovni kolektiv: osemindvajset družinskih stanovanj je že zgrajenih, v gradnji pa imajo nadaljnjih devet. Kolektiv se je odločil, da bo dajal v bodoče svojim uslužbencem, ki bi radi prišli do boljših stanovanj, kredite. Pravilnik v tem smislu so že sprejeli.

Značaj dela zahteva od delavcev in uslužbencev »Elektroprenosa« veliko in nenehno previdnost. Ne le to. Tudi varnostne naprave morajo biti bolj popolne kot marsikje drugje. Da pri »Elektroprenosu« mislijo in skrbijo tudi za to, so dokaz številke, ki jasno govorijo, da je nesreč iz leta v leto, iz meseca v mesec manj.

Tudi pri »Elektroprenosu« ni sindikalna organizacija list papirja. Živo sodeluje kot vse druge organizacije v podjetju v vsestranski dejavnosti delovnega kolektiva. Prav to pa pripomore k temu, da uspešno rešujejo težave posameznega člana delovnega kolektiva ali pa naloge, ki jih ima podjetje.

POSTOJNSKI GOZDNI GOSPODARJI

Gozd je že od nekdaj pomenil za človeka dobrotno, dajal mu je kurjavo in gradbeni les, nudil mu je zavetišče pred sovražnikom, z lovom pa si je v njem našel potrebno hrano. V narodnoosvobodilni borbi je bil gozd skrivališče partizanov. Marsikateremu borcu je s svojim zelenim plaščem rešil življenje.

Šele z zmago ljudske revolucije je gozd v resnici postal ljudsko premoženje in je njegovo veliko prirodno bogastvo pričelo služiti razvoju in napredku narodnega gospodarstva. Obsežni gozdovi Nanosa, Javornika, Mašuna in Sneznika so prešli iz rok bivših fevdalcev in sodelavcev okupatorja v narodno last in postali splošno ljudsko premoženje. Nove okoliščine so na območju Slovenskega Primorja zahtevale leta 1947 ustanovitev Gozdnega gospodarstva Postojna. To je do priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ v letu 1948 skrbelo tudi za Trnovski gozd in gozdove v Posočju. Kasneje je bilo za to območje ustanovljeno Soško gozdno gospodarstvo s sedežem v Tolminu.

Hude posledice vojne, ki nam je pustila opustošena mesta in vasi ter uničene prometne zveze, hkrati pa graditev prvih objektov naše težke industrije in hidrocentral, so nam narekovale, da smo morali prva leta po vojni globlje seči v naše gozdno bogastvo, kot bi po načelih pravičnega gospodarjenja z gozdovi sicer smeli. V tistih časih je bil les glavni izvozni artikel. Ko je naša nova industrija začela dajati svoje prve izdelke ne samo za domači trg, ampak tudi za izvoz, se je v gozdarstvu začelo stanje normalizirati. Že leta 1950 se je zmanjšal posek lesa, zato da se izravna s prirastkom. Hkrati smo začeli intenzivneje gojiti gozdove, da bi čimprej popravili posledice prekomernega poseka.

NASTANEK PODJETJA

Ob ustanovitvi podjetja Gozdno gospodarstvo Postojna leta 1947 so bile tudi v gozdarstvu težke razmere. Osnovna sredstva, evidenca in arhivi so bili v celoti uničeni. Skoraj vse stavbe za nastanitev delavcev in logarjev po gozdovih so bile požgane. Povsod je bilo treba graditi in obnavljati. S požrtvovalnim in vztrajnim delom celotnega kolektiva so bile začetne težave premagane. Zgradbe v gozdovih so bile kmalu obnovljene.

Z uvedbo delavskega upravljanja je tudi v gozdarstvu nastopila nova doba, doba novega gospodarskega sistema in oblikovanja dohodka v podjetjih. Na sejah delavskega sveta in upravnega odbora so vedno več razpravljali o delu in gospodarskem razvoju podjetja. Sklepi teh organov so bili zlasti z zadnjih letih vedno bolj izraz interesov kolektiva, ne pa posameznika.

Toda delo v gozdu se bistveno razlikuje od dela v tovarni. Ne le, da gozdni delavec nima strehe nad glavo, da je bolj kot kdor koli odvisen od vremenskih razmer, temveč je delovno mesto gozdnega delavca praviloma raztegnjeno na velike gozdne komplekse. Še več o tem pove dejstvo, da Gozdno gospodarstvo Postojna danes upravlja in gospodari s skoraj 40.000 hektari gozdov. Velja poudariti, da je od tega visokih, tako imenovanih go-

spodarskih gozdov, to je gozdov, ki dajejo trajno rento, 29.731 ha, približno 9.000 ha pa je kraških gozdov varovalnega značaja, ki zahtevajo mnogo več investicij, kot pa je njihov donos. Glede na to je Gozdno gospodarstvo Postojna razdeljeno na več obratov, ki imajo v svojem območju naslednje površine gozdov:

Gozdni obrat Bukovje	4.182 ha
Gozdni obrat Postojna	4.492 ha
Gozdni obrat Knežak	4.899 ha
Gozdni obrat Ilir. Bistrica	7.899 ha
Gozdni obrat Cerknica	2.695 ha
Gozdni obrat Snežnik	5.628 ha
Gozdni obrat Sežana	cca 9.000 ha

Razumljivo, da imajo vsi ti obrati svoje specifične probleme. Podjetje je, kot bomo pozneje videli, doseglo od 1957. leta sem velik napredek, predvsem povečalo dohodek in delovno storilnost. To je rezultat bolj smotrnega izkoriščanja notranjih rezerv, predvsem pa prizadevanja delovnega kolektiva za čimboljše gospodarjenje.

V Gozdnem gospodarstvu Postojna pa sodijo, da je moč doseči še večje uspehe, seveda pa le s še večjo zainteresiranostjo proizvajalcev za delo in probleme, z boljšo organizacijo dela in z nadaljnjo mehanizacijo. Prav zato v tem podjetju niso zaostajali za kolektivi raznih tovarn glede uvajanja ekonomskih enot in spodbudnejših oblik delitve dohodka. Ali delavci, zapo-

sleni na nekem obratu, ali skupina na nekem delovišču ne pozna najbolje problemov, s katerimi se dan za dnevom srečujejo? Ali se ne bi mogli sami sestati in se pomeniti o organizaciji dela, o tem, kako delajo, kakšni so njihovi stroški, kako se oblikuje dohodek njihove enote in podjetja, kje je moč kaj prihraniti, zakaj jih, na primer, preveč bremenijo bolezenski izostanki itd? Zato so tudi v tem podjetju že pred časom ustanovili ekonomske enote in izvolili obratne delavske svete. Vsi prej naštetih obrati so samostojne ekonomske enote, razen njih pa imajo še ekonomske enote odseka za gradnjo, odseka za transport, odseka za mehanizacijo in ekonomsko enoto direkcija podjetja. Na obratne delavske svete je prenesel

centralni delavski svet več pristojnosti, kot na primer sprejem delavcev, gospodarjenje s stavbami na terenu, delno sklade skupne porabe itd. Prav te dni v podjetju sprejemalo pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. Delavci na sestankih živahno razpravljajo in ne glede na to kje, vsepovsod poudarjajo temeljno značilnost: dohodek je odvisen od dela vsakega posameznika. Ni važno le, koliko bodo posekali, temveč kako bodo posek izkoristili in kako bodo hkrati skrbeli za naravni prirastek gozdov.

Posebno pa še slednje velja za delo v kraških gozdovih, ki jih je skoraj četrtina vseh. Zato še nekaj besed o gozdnem obratu Sežana. Ustanovili so ga na začetku 1947. leta. Medtem ko tedaj niso imeli niti logarjev, so sedaj v tem obratu zaposleni že štirje gozdarski tehniki in osem logarjev. Gozdne površine se raztezajo na velikem področju s premerom več kot 70 kilometrov. Pri vsem tem pa nimajo nobenih zanesljivih podatkov — nimajo kart, razen nekaj v razmerju 1:10.000, pa

še te so slabo kopirane. Lahko si predstavljamo težave, saj so ti gozdovi na področju štirih občin oziroma v več kot sto katastrskih občinah. Tekzo je delo gozdarjev na tem področju, ko niti ne vedo, s čim gospodarijo, kolik je letni prirastek, koliko je moč sekati... Vedo le, da so dolžni — čeprav to ne bi smela biti le njihova dolžnost oziroma dolžnost GG Postojna, temveč vse skupnosti — skrbeti za te gozdove in stremeti, do bo kraška površina vse bolj zelena. To pa terja veliko truda, strokovnega znanja in seveda sredstev...

Čeprav vedo o podobnih problemih veliko povedati v GG Postojna, pa vendarle moramo prej ko slej ugotavljati njihove velike uspehe.

DOHODEK RASTE

Poglejmo še gospodarjenje. Dohodek podjetja se je vsako leto povečeval, čeprav so se v gozdarstvu vse doslej vsa dela opravljala brez mehanizacije (razen kamionskih prevozov). Dohodek od leta 1956 dalje se je gibal takole:

Primerjava na enega zaposlenega

Elementi	1956	1957	1958	1959	v tisočih Plan 1960
Cel. dohodek	1.115	1.105	995	1.222	1.596
Dohodek	301	353	294	396	644
Cel. dohodek	209	254	250	339	498
Oseb. dohodek	202	233	243	319	392
Delovna sila	712	818	832	743	751

Če upoštevamo, da se cena gozdnih produktov ne oblikuje prosto, temveč je določena (maksimirana), vidimo, do so dosežki v glavnem uspeh iskanja notranjih rezerv. Vendar pa se organi upravljanja skupno z vodilnimi ljudmi v podjetju s temi uspehi ne zadovoljujejo, temveč iščejo nove možnosti za zboljšanje proizvodnje, povečanje storilnosti in zboljšanje delovnih ter življenjskih razmer zaposlenih. Da bi se delo v gozdu čimprej mehaniziralo in s tem povečala proizvodnja ter zmanjšalo delavcem fizično naporno delo, ki je delavce prezgodaj izčrpalo, so lani začeli uvajati motorne žage. Zdaj jih imajo že 30. Povsod, kjer dopuščajo razmere, uvajajo spravilo lesa s traktorji.

Ko je podjetje, zahvaljujoč delavskemu upravljanju in novemu gospodarskemu sistemu, ustvarilo potrebna finančna sredstva, je začelo sistematično zboljševati življenjske in delovne razmere delavcev. V gozdarstvu so tedaj živeli in delali delavci v težavnih razmerah: brez primernih stanovanj in ob slabi hrani. Prav zato je začelo Gozdno gospodarstvo Postojna graditi gozdarske hiše in kočice za nastanitev delavcev, in sicer na Nanosu, v Zagori, Škocjanu, Menešiji, Vekselnu, Peklu, Leskovi dolini, Markovi dolini, Mašunu, Okroglini, Praprotni dragi, Stiski in drugod. Zdaj imajo v področjih gozdovih 18 sodobno urejenih zgradb za delavce. Razen tega so organizirali povsod, kjer je več delavcev, kuhinje, ki pripravljajo izdatno hrano po primerni ceni. Vsi ti ukrepi so znatno zboljšali delovno disciplino, povečali storilnost in zmanjšali število obolenj. Hkrati so delavcu omogočili bolj ustaljeno, stalno in redno delo. V krajih, kjer so gozdni obrati, so zgradili stanovanjska poslopja. Tako v Postojni tri, v Cerknici eno, Kozini eno, Rakeku eno in še marsikje drugje. Skupaj so zgradili 29 stanovanj, gradijo pa še stanovanja v Ilirski Bistrici, Kozariščah in Sežani. V Postojni je bila zgrajena tudi upravna stavba, v kateri je podjetje dobilo primerne in sodobne prostore za svoje poslovanje.

Ne moremo pa prezreti tudi druge skrbi tega kolektiva, ki se, na primer, zrcali v prispevkih za zdravstveno službo in prosveto, ki so jih namenili iz čistega dohodka podjetja. Tako so za ureditev ambulante v Knežaku prispevali 300.000 dinarjev, za dograditev zdravstvenega doma v Pivki 1.000.000 dinarjev, za zdravstveni dom v Starem Trgu pri Ložu 500.000 dinarjev in za gradnjo osnovnih šol v postojnski komuni 8.000.000 dinarjev!

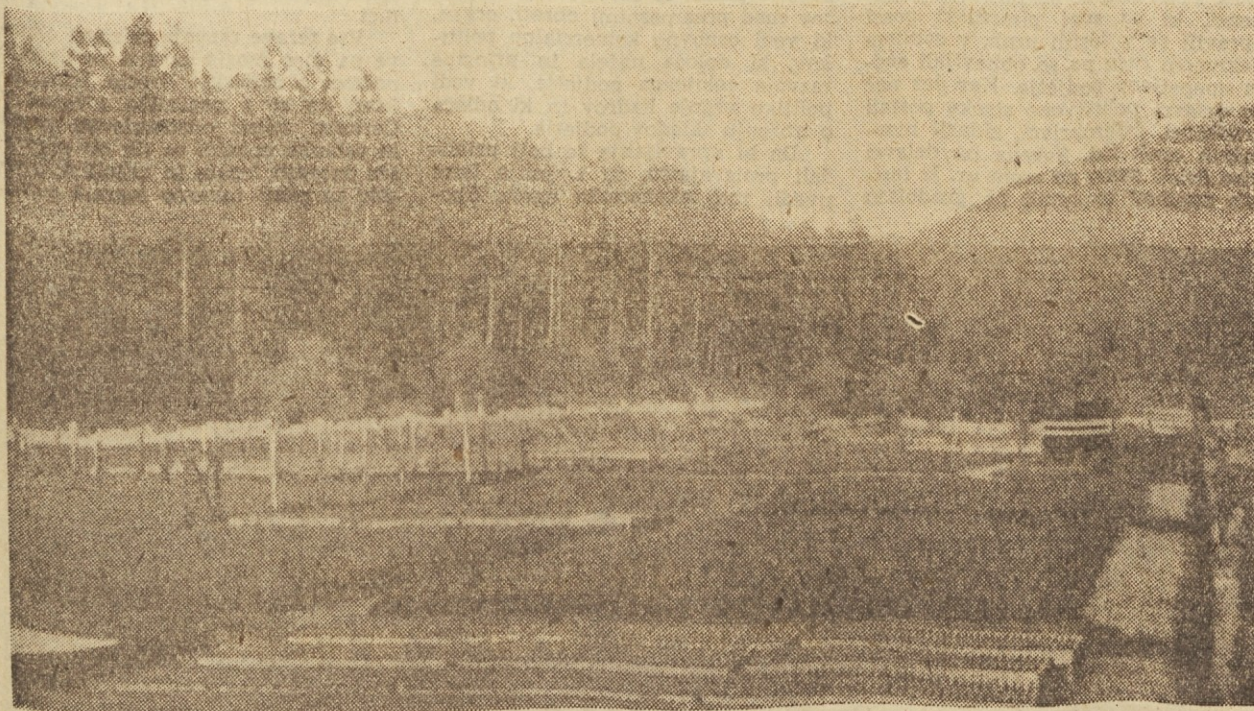
ZA VARNOST PRI DELU

Gozdno delo ni le naporno, temveč je lahko tudi nevarno. Gozdni delavci so na svojih delovnih mestih izpostavljeni vsem vremenskim nevarnostim, kot rečeno, pri delu v gozdu pa so vselej možne tudi poškodbe. To pa ne pomeni, da v Gozdnem gospodarstvu Postojna pač sodijo, da tako mora biti in da se ne da nič pomagati. Prav nasprotno. Lani so potrošili približno osem milijonov dinarjev za vsa najnujnejša sredstva za zaščito zdravja gozdnih delavcev. Imajo osrednjo komisijo za higiensko tehnično varnost pri delu, razen nje pa še obratne, ki podrobno analizirajo vsako nesrečo ter se zelo uspešno bore proti nesrečam. Zato jih je čedalje manj. Tudi na sindikalnih sestankih redno razpravljajo o varnosti pri delu.

Zavedajo se, da se sleherna nesreča razen tega, da osebno onesreči poškodovanega in njegove svojce, zrcali tudi v proizvodnosti in dohodku vsega podjetja. Proti nesrečam pa se je moč boriti razen z zaščitnimi sredstvi tudi z znanjem. Zato v podjetju skrbe za dvig strokovne sposobnosti in splošne izobrazbe vseh zaposlenih, kajti večje strokovno znanje terja čedalje bolj mehanizirano delo. Ni slučaj, da podjetje štipendira kar 22 študentov in dijakov, katerih strokovno znanje bo kmalu prispevalo k novim uspehom tega kolektiva.

Kolektiv Gozdnega gospodarstva Postojna ima tudi svoje glasilo, ki so ga imenovali »Gozdni gospodar«. V njem ne posreduje članom le informacij, temveč na njegovih straneh tudi razpravljajo o problemih in najboljših rešitvah tega ali onega.

Tudi ta kratek opis Gozdnega gospodarstva Postojna kaže, da v tem podjetju živi in dela kolektiv, ki se zaveda svojih dolžnosti in pravic ter z uspehom odloča o razvoju podjetja, o vsem, kar prinaša podjetju vsakdanje življenje, in ki skrbno gospodari v prid vse skupnosti.

BREST

NAGLO NAPREDUJE

Razvoj nekaterih naših podjetij je bil zelo nenavaden in pester. Doletele so jih katastrofe in doživljala so spremembe tako v gospodarskem kakor tudi v družbeno-političnem smislu. Lesno-industrijski kombinat BREST v Cerknici je prav gotovo eno izmed tistih podjetij, ki ima nadvse pester razvoj.

Na cerkniškem območju pred desetletji še niso mogli govoriti o kakšnih večjih lesno-industrijskih zmogljivostih. Za začetek lesno-industrijskega kombinata Brest sta bili dve skromni žagi, zabojarina v Cerknici, v Martinjaku, pa v nekakšni šuki lesno-galanterijski obrat.

V prvih letih po vojni so ti obrati precej životarili. Leta 1947 je bilo ustanovljeno LIP Cerknica in proizvodnja je nekoliko napredovala. Izdelovali so predvsem žagan les, barake in enostavno neoplemeniteno galanterijo.

Cerkniško območje ima idealne

pogoje za razvoj lesne industrije. Prav zaradi tega so bili že leta 1950 narejeni načrti za razvoj te industrije. S tem so bili dani prvi okvirni orisi bodočega razvoja Bresta.

Pogoje za uresničitev teh načrtov so bili težki. Zavest in prizadevnost delavcev pa sta premostila vse te težave. Iz leta v leto so nastajali novi obrati, stari so se modernizirali. Uspešen tempo razvoja podjetja pa sta prekinili kar dva požarni katastrofi. Julija 1954. leta je tik po rekonstrukciji zgorela žaga in zabojarina v Martinjaku. Obnova tega je bila velika preizkušnja za delovni

kolektiv v Martinjaku, hkrati pa tudi za vse podjetje Brest.

Z neverjetno prizadevnostjo je kolektiv ne samo obnovil, temveč tudi moderniziral že v nekaj mesecih obrat v Martinjaku. Opustili so žagarsko dejavnost in proizvodnjo zabojev ter zgradili sodobno tovarno za lesno galanterijo, ki je v poznejših letih stalno večala svojo proizvodnjo. Kasneje so opustili tudi galanterijo in se predvsem usmerili na proizvodnjo kosovnega pohištva. Zanimivo je, da je obrat v Martinjaku zaposloval pred požarom le 67 delavcev, z obnovo po požaru pa se je toliko razširil, da zaposluje zdaj okoli 350 delavcev.

Avgusta 1959. leta je požar prizadel tudi tovarno v Cerknici, ki je bila takrat prav tako v rekonstrukciji. V kratkem času je požar upepelil vse obrate. Kolektiv je tudi tokrat uporno prenesel nesrečo. Že naslednji dan je bilo na pogorišču pravo mravljišče. Delavci, ki bi morali opravljati svoje delo v redni izmeni, so odstranjevali posledice požara. Pridružili so se jim tudi uslužbenci, ki so svoj pisarniški posel opravili že v šestih urah, v ostalem delovnem času pa so obnavljali svoje upepeljeno podjetje. Kar čez noč so delavci pohištvene stroke postali gradbinci, železokrivci, zidarji montažnih opek itd. Seveda pa delavci niso delali samo po osem ur. Iz lastnih nagibov so ostali na gradbišču

tudi dvanajst ur, kajti vedeli so, da jim bo nagla obnova podjetja omogočila v prihodnje boljše življenje, boljše delo in boljši zaslužek. Vedeli so, da morajo kar najhitreje obnoviti podjetje, če nečejo izgubiti zunanega tržišča, ki je za njih nadvse pomembno. In res, kakor kažejo podatki, Brestove katastrofe na tujih trgih sploh niso občutili.

Zaključek vseh teh naporov: danes imajo v Cerknici sodobno tovarno, ki obsega več kakor 9000 kvadratnih metrov površine, v njej pa je organizirana nadvse moderna proizvodnja.

USPEHI UPRAVLJANJA

Čeprav je podjetje živelo v nenehnem spreminjanju in preoblikovanju, je delavsko upravljanje doživljalo v vsem obdobju velike uspehe.

S prvega centralizma so leta 1956 prešli na osnivanje obratnih delavskih svetov, katerih pomen in vlogo zlasti v zadnjem času vse bolj dopolnjujejo in širijo. Osrednji delavski svet je postal le usmerjevalec odnosov med posameznimi obrati, organ, ki vodi osnovno komercialno politikov, ki določa načela in principe razvoja celotnega podjetja, ki vodi politiko vzgoje kadrov in ki odloča o trošenju skladov podjetja.

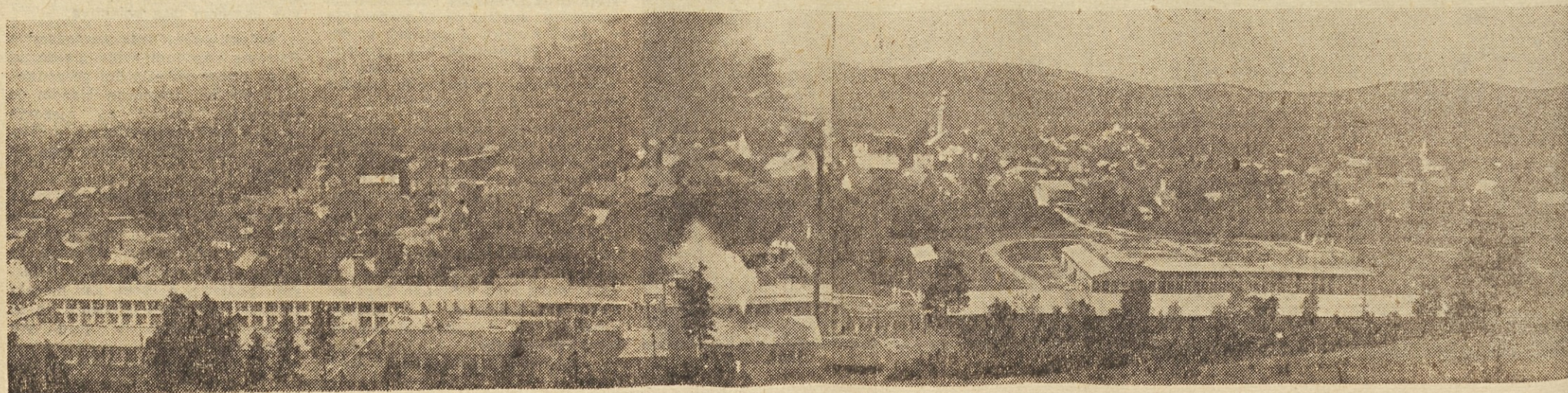
Da bi upravljanje še bolj približali proizvajalcu, so 1. julija letos uvedli tudi ekonomske enote. Spo-

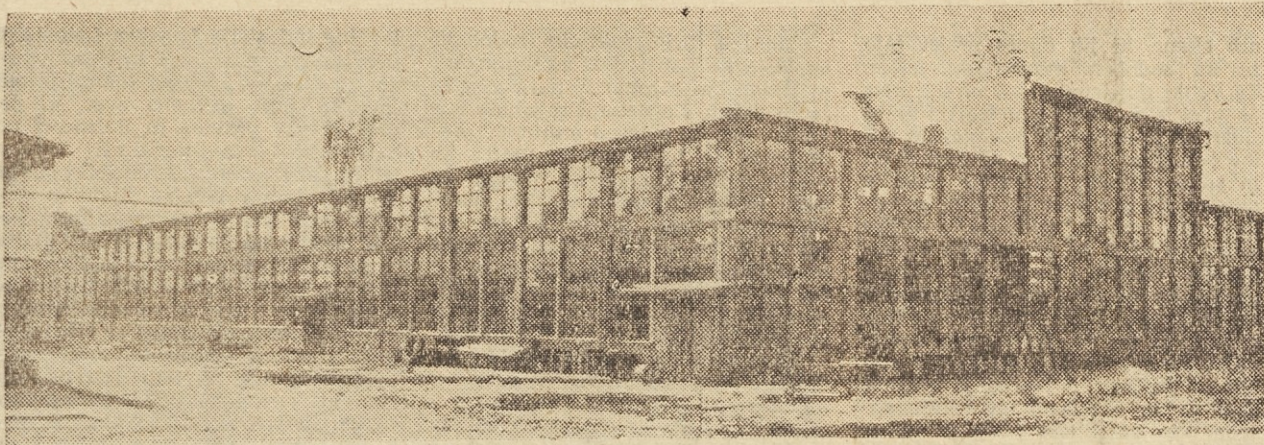
četka so šli zelo v širino in ustanovili veliko enot, kasneje pa so ugotovili delavci sami, da je koristneje, če enota obsega vsa tista delovna mesta, ki so neposredno vezana drugo na drugo, in so zato skrčili število enot. Kaže, da so prišli na pravo organizacijo. Učinek delovanja ekonomskih enot je že viden. Čeprav nimajo osnovnih sredstev in čeprav so norme enake oziroma nekje celo večje, je proizvodnja mnogo večja kot v začetku leta. Ob večji in racionalnejši proizvodnji (to povzroča stimulirana samokontrola) so seveda tudi osebni dohodki precej večji.

NEZADRŽNO NAVZGOR

Napisali smo že, da tudi največji katastrofi, požar v Martinjaku in v Cerknici, nista mogli omajati podjetja. Še več, trdimo lahko, da sta ga celo utrdili. Po eni strani je kolektiv postal enotnejši in zaradi izrednih naporov pri obnovi tudi bolj zavzet za poslovanje podjetja, po drugi strani pa je požar tako rekoč vsilil postavitev modernejšega lesno-industrijskega središča v Cerknici.

Vse težave razvoja oziroma obnove pa niso mogle zavreti realizacije načrtov o razširitvi Bresta. Prav takrat, ko so s pogorišča tovarne v Cerknici začeli odstranjevati pepel in ostanke požara, so tik ob pogorišču zasadili lopate in zakoličili prostor za novo tovarno ivernih plošč.

Danes ta nova tovarna že stoji in je tik pred začetkom proizvodnje. Ta tovarna bo skoraj povsem mehanizirana, saj bo zaposlovala le 40 ljudi, dajala pa bo na leto več kakor 700 milijonov bruto produkta.

Razvoj proizvodnje v zadnjih desetih letih zelo lepo kaže gibanje količinskega obsega proizvodnje.

Leta 1950 so izdelali:

žaganega lesa	32.378 m ³
železniških pragov	1.181 m ³
zabojev	4.585 m ³
barak	24.052 m ³
škafov	521 kosov
čebričkov	11.995 kosov

Lani pa so izdelali:

žaganega lesa	27.600 m ³
slepega furnirja	250 m ³
mizarskih plošč	700 m ³
zabojev	5.000 m ³
furniranega kosovnega pohištva	46.000 kosov
večjega masivnega pohištva	130.000 kosov
manjšega masivnega pohištva	100.000 kosov

Za ilustracijo naj napišemo, da je bil bruto produkt 1950 leta 170 milijonov dinarjev, lani pa je bil več kakor 2 milijardi 400 milijonov dinarjev (1300 zaposlenih).

Iz prikaza vidimo, da se je asortiment proizvodov v podjetju Brest v zadnjem obdobju bistveno spremenil. Od prvotne proizvodnje žaganega lesa, barak, škafov in čebričkov so zdaj prešli predvsem na proizvodnjo pohištva. Lani so proizvedli že več kakor 300.000 kosov pohištve-

nih izdelkov. V zadnjih letih so vzporedno z obnovo podjetja osvojili tudi proizvodnjo povsem novih proizvodov slepega furnirja in mizarskih plošč.

O naglem večanju proizvodnih zmogljivosti nam pričajo tudi podatki o potrošnji električne energije. Pred desetimi leti so v Brestu porabili za vse vgrajene stroje le 260.000 kWh električne energije, lani pa kar 1.500.000 kWh.

Že v začetku obstoja je lesno industrijski kombinat Brest izmed pomembnejših izvoznikov jugoslovanske lesne industrije. Najprej so izvažali predvsem žagan les in zaboje. Zdaj obsega izvoz izključno izdelke sekundarne predelave lesa. Lani so izvozili za več kakor milijon dolarjev. Kaže, da so najmočnejši izvoznik pohištvene industrije v Jugoslaviji.

SODELOVANJE MED PODJETJEM IN KOMUNO

Ko govorimo o podjetju Brest, moramo pisati tudi o neverjetno učinkovitem sodelovanju z občino. Naj za dokaz navedemo nekaj podatkov. Za novi zdravstveni dom je kolektiv prispeval 5 milijonov dinarjev. Za asfaltiranje ceste Unec-Grahovo 3.600.000 dinarjev, za ureditev cest v občini Loška dolina 4.800.000 dinarjev, za področno zdravstveno službo je podjetje kupilo reševalni avtomobil, ki je veljal 3 milijone 700.000 dinarjev. Za ureditev trgovskega lokala so prispevali 2 milijona 400.000, za zgraditev bencin-

ske črpalke pa 5 milijonov dinarjev. Posebnega pomena za komunalno ureditev Cerknice je tudi bazen na Slivnici, ki bo hkrati požarnovarnostni bazen in plavalnišče.

Glede na vse to je razumljivo, da prebivalci cerkniškega območja z velikim zanimanjem spremljajo razvoj Bresta in tudi neposredno sodelujejo pri njegovem napredku. Še posebej se je to pokazalo ob požaru v tovarni. Pri odstranjevanju ruševin so sodelovali tudi tisti, ki niso zaposleni v tovarni.

SKRIB ZA ČLOVEKA

Čeprav so bila denarna sredstva za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev zaposlenih vsa leta doslej zelo skromna, so v Brestu marsikaj storili za boljše življenje proizvajalca.

Vsako leto potrošijo povprečno 3 milijone dinarjev za popolnejšo ureditev tehnične zaščite na delovnem mestu. Uspehi tega se seveda čedalje bolj kažejo. V Martinjaku, na primer, se je število nesreč zmanjšalo kar za 25%. Naj omenimo še, da prav zdaj urejajo tudi garderobe in sanitarije v obratih v Cerknici in Martinjaku. V obratu Marof pa je to že urejeno. Ker je dobra prehrana potrebna vsakemu proizvajalcu, posvečajo tudi temu problemu veliko skrb. Prav zdaj gradijo novi menzi v Cerknici in Martinjaku, na Marofu pa je menza že dograjena.

Stanovanjska stiska je tudi v območjih, kjer so obrati Bresta, pre-

cejšnja. V Cerknici, Grahovem in na Marofu, je kolektiv s svojimi sredstvi uredil 40 družinskih stanovanj. Poseben uspeh v urejanju stanovanjske stiske pa je zgraditev Brestovega doma, kjer zdaj živi več kakor sto samskih delavcev in delavk. Manjši samski dom s 40 ležišči gradijo tudi v Martinjaku, podobnega s 50 ležišči pa v Dolenji vasi. V Grahovem so z manjšo adaptacijo uredili šest družinskih stanovanj, v Cerknici pa bo v novem bloku 10 družinskih stanovanj. Za dograditev zasebnih hišic je kolektiv prispeval 5 milijonov dinarjev.

Organiziran imajo tudi prevoz delavcev iz oddaljenih krajev. Prevoz opravljajo z dvema avtobusoma podjetja SAP-Turist biro, da pa bi prevoze pocenili, so kupili avtobus.

Zlasti v zadnjih letih so si v Brestu zelo prizadevali, da bi dobili kader, ki bi povsem ustrezal proizvodnji.

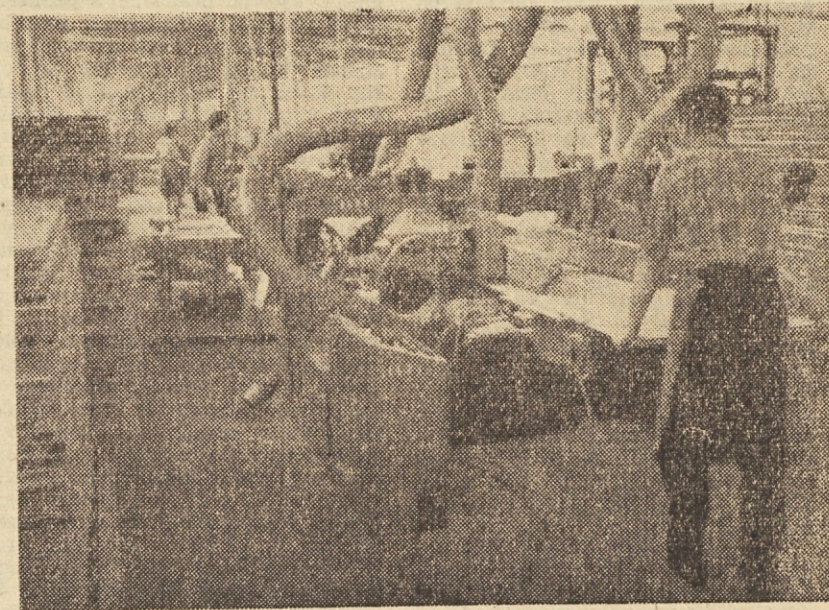
Za višji strokovni kader štipendirajo 20 študentov.

Poseben uspeh pri izobraževanju in izpopolnjevanju zaposlenih pa so dosegli preko svojega centra za izobraževanje, ki organizira več tečajev za priučeno delovno silo in za specializacijo, razen tega pa še teča-

je za oddelkovodje, obratne pisarje, organe za prvo pomoč, seminarje za organe delavskega upravljanja itd. V podjetjih vlada precejšnje zanimanje za te tečaje. Mnogi pa si želijo še bolj izpopolniti svoje znanje, zato se jih je precej vpisalo v dopisno ekonomsko šolo. Ker je teh prijavljencev iz Cerknice toliko, je dal kolektiv Bresta pobudo, naj bi osnovali večerno ekonomsko šolo kar v Cerknici.

OBETAJOČA PRIHODNOST

S perspektivnim planom si je kolektiv Bresta določil temeljne postavke prihodnjega razvoja. Ugotovili so, da imajo glede na dosedanje uspehe zelo lepo perspektivo in dokaj ugodno pot. Menijo, da se bo fizični obseg industrijske proizvodnje povečal v petih letih za 105%. Delovna sila se bo v tem obdobju povečala le za 21%. Glede na to je razumljivo, da kolektiv računa na povečan obseg proizvodnje predvsem zaradi boljšega izkoriščanja sedanjih zmogljivosti, zaradi povečanja in modernizacije zmogljivosti oziroma zaradi večje mehanizacije del, zaradi točnejše in pravočasnejše preskrbe s surovinami in energijo, predvsem pa zaradi večje delovne storilnosti.

RAZVOJ PODJETJA KLI LOGATEC

V Kombinat lesne industrije Logatec je predstavljala doslej poglavitno dejavnost izdelava lesnih galanterijskih predmetov, stolčkov, obešalnikov in raznih drobnih predmetov za potrebe stanovanj.

Zaradi vedno večjih potreb po stavbenem pohištju je lani Kombinat zgradil še tovarno za montažna okna, ki je pričela letos obratovati in je že v polnem razmahu. Izdeluje okna po želji investitorjev, ki so barvana in že tudi zasteklena, v nove zgradbe pa jih vstavljajo monterji tovarne.

Na mestu, kjer stojijo danes veliki betonski objekti Kombinata lesno predelovalne industrije, sta stala pred vojno dva majhna žagarska obrata. Okrog njiju so se razprostirale kraške vrtače, ki niso dale slutiti, da bo tu kdaj stal industrijski gigant. Žagarska obrata sta bila po vojni nacionalizirana in sta skupaj predstavljala LIP Logatec, pozneje pa sta prešla pod okrilje LIP Postojna. Prvi žagarski obrat je bil pred vojno last Kunsteljna z Vrhničke, drugi pa Hrenova in Mačkova last. Kunsteljnov žagarski obrat so v letih 1945—1947 demontirali. Ostale so samo prazne lesene lope, medtem ko je drugi žagarski obrat vseskozi obratoval. V tem času se je za objekta začela zanimati Lesnina Ljubljana in začela tudi uvajati galanterijsko proizvodnjo. Sprva so bili tu zaposleni le trije ljudje, kmalu pa se je število dvignilo na 20 in nato leta 1957 na okrog 650 delavcev. Obstoječi objekti so bili za proizvodnjo v takem obsegu neprimerni, zato so jih adaptirali in zgradili nove lesene provizorije, ki pa niso dajali videza sodobnega industrijskega obrata.

Leto 1957 predstavlja za KLI Logatec novo obdobje v razvoju. Tega leta je v mesecu avgustu požar upepelil glavni lesni objekt, tako da so ostali samo mali stranski obrati. Ko-

lektiv je z veliko požrtvovalnostjo rešil skoraj ves strojni park in ga namestil v stranske obrate, ki jih požar ni uničil. Že nekaj dni po požaru so proizvodnjo v zmanjšanem obsegu obnovili. Obenem so pričeli graditi velik železobetonski objekt na mestu, kjer so prej stali neprimerni leseni provizoriji. Za to delo je treba dati takratnemu kolektivu vse priznanje. Velika strojna hala v dolžini 110 m in širini 24 m je zrasla s tal v pičlih treh mesecih. Gradili so tako rekoč noč in dan. Nihče ni vpraševal za plačilo, vse je prevela želja, čimprej ustvariti možnosti za proizvodnjo v povečanem obsegu. Vsakdo se je zavedal, kakšnega pomena sta za logaško področje obstoj in nadaljnji razvoj industrije. Brž ko je bil novi objekt dograjen, so v njem montirali stroje in proizvodnja je stekla s polno zmogljivostjo v veliko ugodnejših razmerah kakor pred požarom. Kraške vrtače, poraščene z grmovjem, so izginile in se umaknile novim sodobnim objektom, v katerih se danes razvija proizvodni proces v takrat neslutnem obsegu.

Zelja po napredku in nadaljnjem razvoju je bila v letu 1960 kronana z novim velikim uspehom. To leto so dogradili nov velik in moderen industrijski objekt, tovarno stavbenega pohištva, to je montaž-

nih okenc, ki jih danes proizvajajo že na sodoben industrijski način. Ta veliki objekt stoji na mestu, kjer je prej stal lesen provizorij, ki je služil za proizvodnjo posameznih delov pohištva, predvsem karnis, vitrin, in stolov. Gradnjo tovarne oken je narekovala predvsem potreba po nadaljnjem razvoju podjetja, z druge strani pa želja po uveljavitvi na domačem tržišču. Treba je namreč upoštevati dejstvo, da je galanterijski obrat proizvajal izključno za tuje tržišče, ki pa ne predstavlja vedno najboljše osnove za gospodarsko stabilnost podjetja. Z izgradnjo tovarne oken je bilo doseženo ravnotežje, gospodarska stabilnost podjetja pa se je občutno povečala. Vzporedno so rastle tudi stranski obrati, ki so nujni za normalno poslovanje tako velikega industrijskega podjetja. Zgradili so novo kotlovnico, v kateri je velika parna lokomobila s 300 KM, poleg nje pa montirajo še večjo lokomobilo s 420 KM. Ko bosta delali obe lokomobili, bo rešeno vprašanje električne energije in vprašanje pare za ogrevanje oddelkov v zimskem času. Podjetje predstavlja danes nekako zaključeno celoto, vendar se za v bodoče kažejo potrebe po nadaljnjem razvoju.

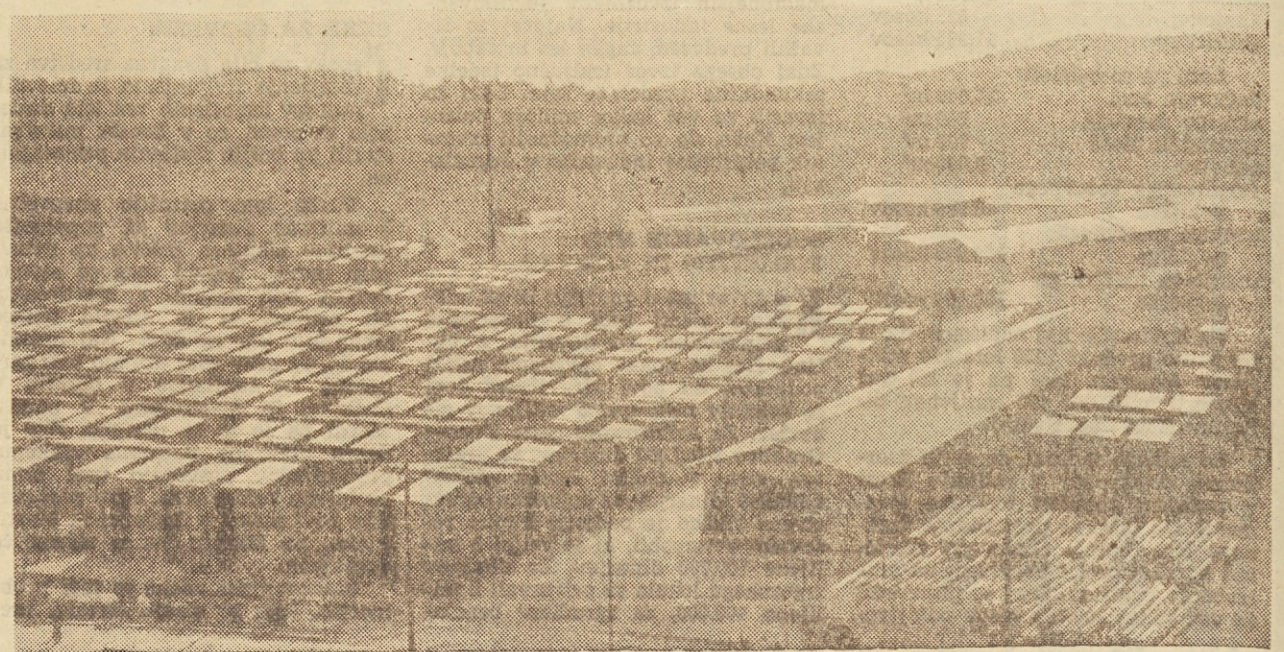
Manjka primernih in sodobnih skladiščnih prostorov za protrošni material. Za transportni park ni urejenih garaž. Kapaciteta sodobnih sušilnic je za potrebe obratov premajhna. Za to bo treba vložiti še velika denarna sredstva, vendar se bodo vložene investicije hitro obrestovale, podjetje pa bo potem kot celota predstavljalo velik sodoben lesno industrijski obrat, saj se že sedaj po velikosti in brutoproduktu uvršča med velika lesno industrijska podjetja v državi.

Kombinat lesno predelovalne industrije Logatec predstavlja danes najmočnejši gospodarski element kome. Logatec se je spremenil iz pred vojno pasivnega in zaostalega kraja v industrijsko razvit kraj, kjer utriplje novo življenje, ki so mu dali osnovo veliki betonski objekti, v katerih se razvija proizvodnja, ki jo vodi ustvarjalna sposobnost delovnega človeka logaškega področja.

Ko se je razvijalo in raslo podjetje, se je oblikoval tudi delovni človek. Socialistični družbeni sistem mu je dal vse pravice in dolžnosti proizvajalca-upravljavca. Delavsko samoupravljanje je eden najvažnejših elementov, ki so vplivali na razmah Kombinata lesno prede-

lovalne industrije Logatec. Leto 1953 predstavlja novo zgodovinsko poglavje v razvoju podjetja. 1953 je bil izvoljen prvi delavski svet, ki je prevzel vse pravice in dolžnosti in odgovornost za nadaljnji razvoj podjetja. Delavsko samoupravljanje se je iz leta v leto razvijalo in dobivalo oblike, ki so odraz miselne preobrazbe delovnega človeka, ki ga je preoblikoval novi družbeni sistem. Od leta 1953 dalje so leto za letom volili nove delavske svete. Vedno novi in novi proizvajalci so bili izvoljeni v najvišji organ delavskega samoupravljanja. V tem času se je zvrstilo v delavskem svetu preko 250 proizvajalcev, ki so aktivno odločali o vseh problemih tovarne in s tem aktivno prispevali k njenemu nadaljnjemu razvoju.

Važna prelomnica v delavskem samoupravljanju je bila v začetku leta 1961. Takrat se je pokazalo, da je za skoraj tisočlanski delovni kolektiv delavsko samoupravljanje enega samega delavskega sveta vse preozko. Velika večina proizvajalcev ni imela možnosti, da bi aktivno odločala in reševala probleme, ki so bili bistvenega pomena za celotni kolektiv ali za posamezne obrate. Spre-

menil se je tudi način delitve čistega dohodka. Vse to je narekovalo potrebo po oblikovanju ekonomskih enot in po ustanovitvi delavskih svetov ekonomskih enot. Prvotno je bilo 8 ekonomskih enot in prav toliko delavskih svetov ekonomskih enot. Kmalu pa se je pokazalo, da je treba oblikovati ekonomske enote povsod, kjer koli so za to možnosti. Tako je danes vsega že 15 ekonomskih enot in prav toliko obratnih delavskih svetov. S tem se je občutno dvignilo število članov kolektiva, ki neposredno sodelujejo in odločajo o problemih ekonomskih enot. Delavsko samoupravljanje se je na tak način popolnoma približalo proizvajalcem obratov in oddelkov. Razprave na sejah so vedno pestre, obravnavajo pa konkretne probleme, ki bi v centraliziranem sistemu delavskega samoupravljanja ne prišli do izraza. Danes je vsak član kolektiva vedno seznanjen z vsem, kar se dogaja v ekonomski enoti, kjer je zaposlen in kjer ustvarja in upravlja. Kolektivi ekonomskih enot se s problematiko seznanjajo na zborih proizvajalcev. Zbori so redno po vseh oddelkih in obratih. S tem je dana možnost odločanja tudi tistim članom kolektiva, ki niso izvoljeni v en ali drug organ delavskega samoupravljanja.

Dolgletna praksa, obogatena z izkušnjami, prihaja do polnega iz-

raza. Izvoljeni člani organov delavskega samoupravljanja se zavedajo svojih dolžnosti in odgovorne naloge, ki jim je bila izvolitvijo poverjena. Sedanji delavski svet podjetja je v času mandatne dobe imel že 16 rednih zasedanj, ki vsa zgovorno pričajo o aktivni dejavnosti tega organa delavskega samoupravljanja. Na vsakem zasedanju obravnavajo najaktualnejše probleme, jih vsestransko razsvetlijo in sprejmejo načelne smernice, v okviru katerih probleme nato rešujejo. Razgibano aktivnost kažejo tudi delavski sveti ekonomskih enot, ki v okviru načelnih smernic delavskega sveta podjetja dokončno odločajo o zadevah, ki spadajo v njihovo pristojnost. Delavski sveti večjih ekonomskih enot kažejo večjo aktivnost, kar je razumljivo, saj se tam poraja tudi največ problemov, ki zahtevajo hitrih rešitev in hitrega ukrepanja. Morda bi lahko v pogledu delavskega samoupravljanja kritično ocenili čestokrat ne najboljšo povezanost članov delavskih svetov s kolektivom. Izvoljeni člani delavskih svetov bi morali biti aktivnejši tako v pogledu izoblikovanja mišljenj raznih vprašanj med kolektivom. Na tem področju se odnosi še niso toliko izoblikovali in izpilili, da bi bili z njimi lahko zadovoljni. Lahko pa utemeljeno trdimo, da je delavsko samoupravljanje v podjetju KLI Logatec

na pravi poti in se razvija v vse višje oblike, ki jih izpopolnjuje praksa.

Veskozi je rastle tudi skrb za delovnega človeka kot osnovnega činitelja, ki ustvarja materialne dobrine. Družbeni standard je bil vedno poglavitna skrb odgovornih v tovarni. V prvih letih obstoja KLI Logatec je bila ta skrb manjša, ker ni bilo sredstev za investiranje na tem področju. Glavni del sredstev je šel za obnovo tovarne. V zadnjih letih pa so začeli intenzivneje vlagati sredstva za dvig življenjske ravni proizvajalca. Delovni prostori sedanje tovarne so sodobni objekti z urejenimi ventilacijskimi napravami. Naprave za ogrevanje še niso povsem montirane, vendar ni več daleč čas, ko bodo začele služiti svojemu namenu. Takrat bodo imeli na sodoben način ogrevane prostore, v katerih bo možno normalno delo tudi v zimskih mesecih. Podjetje ima za prehrano delavcev menzo zaprtega tipa. Zgradili so 6-stanovanjski blok, v katerem je dobilo stanovanja 8 družin. V preteklem letu pa je podjetje kupilo še 6 stanovanj. Trideset delavcev pa si je s pomočjo stanovanjskega sklada in deloma podjetja zgradilo svoje hišice.

V letu 1960 so ustanovili stanovanjsko zadrugo, ki šteje 24 članov. Zadruga je v letošnjem letu začela graditi 18 družinskih stanovanj. Delno so to vrstne hiše, ostalo pa dvojčki. Kljub začetnim težavam gradnja lepo napreduje in bodo vse hiše letos zgrajene do prve faze. Članom stanovanjske zadruge pomaga podjetje z brezplačnimi prevozi. Dalje je podjetje zadrugi odstopilo precejšnje količine lesa in išče še druge načine za pomoč članom stanovanjske zadruge pri gradnji. Kljub temu je stanovanjsko vprašanje še vedno zelo pereče. Za izboljšanje stanovanjskega vprašanja je bilo do sedaj vložnih vse pre malo investicij. Odprli so obratno ambulanto za članke kolektiva, ki so potrebni zdravniške pomoči. Ambulanta ima zdravnika, medicinsko sestro in bolničariko. Medicinska sestra opravlja tudi patronažno službo in obiskuje članke kolektiva na domovih in jim nudi strokovne nasvete. V letošnjem letu so začeli pripravljati otvoritev zobne ambulante. Zobna ambulanta bo v marsičem pripomogla k temu, da se

bo zdravstvena raven dvignila. V preteklem letu je začela poslovati tudi kuhinja za tople obroke. Dnevno daje okrog 800 obrokov. V njej se hrani skoraj ves kolektiv. Na relaciji Logatec—Rovte in Logatec—Godovič vozita delavce na delo in z dela dva avtobusa. Delavci so bili prej izpostavljeni vsakršnim vremenskim razmeram, saj so morali nekateri vsak dan na 10 in več kilometrov dolgo pot, preden so prišli na delovno mesto. Zaradi tega je bilo mnogo obolenj, medtem ko se je z uvedbo avtobusov stanje občutno popravilo.

Občutno so v zadnjih dveh letih porastle osebni mesečni prejemki. K porastu osebnih dohodkov je predvsem pripomogel novi gospodarski sistem in nov način delitve ustvarjenega čistega dohodka. Proizvodni proces se neprestano izboljšuje, z njim pa se dvigata delovna storilnost in ustvarjeni čisti dohodek. Kolektiv ima vse možnosti, da še nadalje dviga življenjski nivo in osebne dohodke posameznika, ki morajo biti odraz dejanske produktivnosti. V zvezi s tem neprestano podvzemajo nove in nove ukrepe, ki zagotavljajo, da bodo na tak način sedanje stanje izboljšali do možnih mej. Nabavili so nove moderne stroje, ki omogočajo z veliko kapaciteto večjo proizvodnjo in mehaniziranje proizvodnega procesa in tako prehajanje v sodobno industrijsko proizvodnjo. Kljub temu, da so na področju dviga življenjske ravni dosegli velike uspehe in napredek, ga tudi v bodoče ne bodo smeli zanemariti. Nerešena je še vrsta problemov, ki v marsičem kvarno vplivajo na posameznika in na podjetje kot celoto. Osnovna naloga bo predvsem v intenzivnejši stanovanjski izgradnji, kjer bo treba poiskati vse možnosti in oblike za pospešeno izgradnjo stanovanjskih objektov. V to bo treba vložiti še velike napore. Mnogi člani kolektiva nimajo primernih stanovanj, kar seveda slabo vpliva na njihovo razpoloženje. Za izboljšanje družbenega standarda so vse možnosti, treba pa bo mnogo dobre volje, razumevanja in naporov vsakega posameznika, da bodo dosegli še večje uspehe, kot so jih do sedaj.

V razvoju in doseženih uspehih podjetja nam najzgovornejšo govori doseženi brutoprodukt v letih od leta 1953 dalje, in sicer: v letu

1953 je bilo povprečno zaposlenih 263 delavcev, ki so ustvarili za 155.433.000 din brutoprodukta; leta 1954 je bilo povprečno zaposlenih 456 delavcev, ki so ustvarili 326.496.000 din brutoprodukta; leta 1955 je bilo povprečno zaposlenih 526 delavcev, ki so ustvarili 460.776.000 din brutoprodukta; v letu 1956 je bilo povprečno zaposlenih 540 delavcev, ki so ustvarili 619.380.000 din brutoprodukta; leta 1957 povprečno zaposlenih 546 delavcev, ki so ustvarili za 573.846.000 din brutoprodukta (zmanjšanje brutoprodukta je treba pripisati dejstvu, da je tega leta pogorel glavni proizvodni objekt, kar je občutno vplivalo na proizvodnjo in je bil zaradi tega brutoprodukt v l. 1958 višji); leta 1958 je bilo povprečno zaposlenih 658 delavcev, ki so ustvarili 704.718.000 din brutoprodukta; v letu 1959 so bili povprečno zaposleni 803 delavci, ki so ustvarili 1.070.399.000 din brutoprodukta; v letu 1960 je bilo povprečno zaposlenih 930 delavcev, ki so ustvarili 1.555.890.000 din; za leto 1961 pa je predvideno, da bo dosežen brutoprodukt v višini 1.700.000.000 din. Za prihodnje leto je predvideno, da bo brutoprodukt desegal višino 2500 milijonov din; medtem ko se število zaposlenih ne bo bistveno povečalo. K dosegu tako visoke realizacije bo pripomogla predvsem nova tovarna oken, dograjena v začetku letošnjega leta; njene kapacitete pa še niso polno izkoriščene in je trenutno v poizkusni proizvodnji.

Navedene številke jasno povedo, kako je podjetje napredovalo od leta 1953. Proizvodna realizacija je bila vsako leto večja. Primerjava ustvarjenega brutoprodukta kaže, da je v letu 1953 en zaposleni ustvaril za 591.000 din brutoprodukta, medtem ko je v letu 1960 na enega zaposlenega prišlo že 1.673.000 din brutoprodukta, kar brez dvoma predstavlja ogromen napredek. To pa so seveda lahko dosegli samo z večanjem produktivnosti na eni strani in z izboljšavami proizvodnih procesov na drugi strani. Podjetje se nezadržno razvija in širi, kar daje kolektivu vse možnosti in obete za nadaljnjo rast podjetja. Vse kaže, da se bo KLI Logatec v nekaj letih uvrstil med največje kombinatne lesnoprredelovalne industrije pri nas.

INGRAD NA POTI INDUSTRIJSKE GRADITVE

Celjsko gradbeno podjetje »Ingrad« je znano kot podjetje, ki je prvo v državi prešlo na industrijski način graditve. Že ta podatek pove več kot več strani dolgo opisovanje značilnosti podjetja, saj je iz njega razvidna globoka družbena in strokovna zrelost kolektiva, ki se je znal vključiti v naš gospodarski razvoj.

Gradbeno podjetje »Ingrad« je še Gzelo mlado, saj sta minili komaj dve leti, ko se je šest gradbenih gospodarskih organizacij združilo v močno gradbeno industrijsko podjetje. V podjetju »Ingrad« so združena od 1. januarja 1959 podjetja »Beton«, »Graditelj«, »Stavbenik«, »Savinjgrad«, gradbeno podjetje Slovenske Konjice in cementarsko podjetje »Cementnine«.

Ceprav mlado, ima podjetje vseeno bogate tradicije in izkušnje. Dolgoletne zidarske tradicije celjskih in drugih zidarjev ter delovodij so pripomogle, da si je podjetje kmalu pridobilo ugled in zaupanje povsod, kjer je prevzelo gradbena dela. Nekatera od združenih podjetij so delovala že od leta 1945 in ta so nesebično prenašala svoje izkušnje na mlajša, pozneje ustanovljena podjetja. Zlasti velja to za bivše podjetje »Beton«, ki je bilo tudi sicer najbolj obsežno, z zelo razvito organizacijo in mehanizacijo.

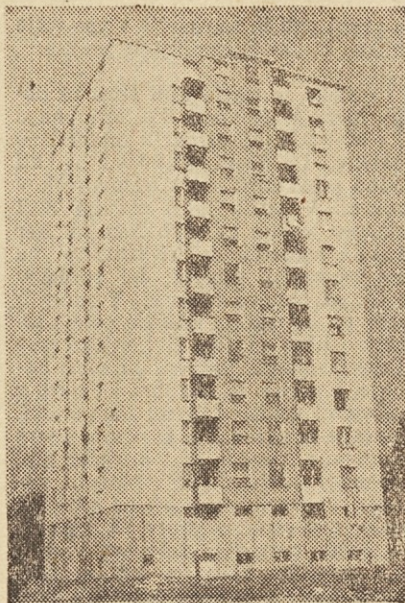
Sedaj v »Ingradu« združena podjetja so se do združitve nenehno samostojno razvijala in povečevala svojo proizvodnjo vzporedno z razvojem celotnega gospodarstva, ko so iz leta v leto naraščale investicijske naložbe za pravočasno dograditev industrijskih in gospodarskih zgradb, stanovanj in drugih objektov družbenega standarda. Nesluten razmah pa je doseglo novo združeno podjetje, ki mu je uspelo občutno povečati delovno storilnost in letni brutoprodukt. Tega ni bilo težko doseči, potem ko so znatno izboljšali organizacijo v proizvodnji, strukturo osnovnih sredstev, organizirali racionalnejšo uporabo me-

hanizacije in izboljšali delovno disciplino. Brutoprodukt, ki ga je ustvarilo 2298 oseb, je porastel od približno 2,3 milijarde din v letu 1959 na nad 3,1 milijarde din v letu 1960 z malenkostnim povečanjem števila delovne sile — za 61. V letošnjem prvem polletju pa je bil dosežen pri 1.915 zaposlenih brutoprodukt v višini 1,3 milijarde din. Vendar bodo glede na to, da v prvem polletju dosežejo maksimalno le 40 % letnega plana, znašal letošnji brutoprodukt okoli 3,3 milijarde din.

Iz navedenega izhaja, da je brutoprodukt na zaposlenega nenehno naraščal. Medtem ko so še leta 1959 ustvarili na zaposlenega 999.000 din, se je povzpел ta znesek v letu 1960 že na 1.135.000 din in letos še na več. To pomeni, da se je povečal brutoprodukt na zaposlenega v letu 1960 za 36 % nasproti prejšnjemu letu in v letu 1961 za nadaljnjih 30 %.

Vskladu s tem je naraščala delovna storilnost. Kaj kmalu je kolektiv spoznal, da je njegov prispevek družbi in samemu sebi tem večji, čim več proizvede z boljšimi stroji, čim boljša je zaščita pri delu in čim boljša strokovna izobrazba. Zato je delovna storilnost v »Ingradu« hitreje naraščala kot v drugih podjetjih, tudi precej hitreje od jugoslovanskega povprečja. Tako se je delovna storilnost povečala v letu 1960 za 18 % in v letošnjih prvih osmih mesecih za nadaljnjih 12 %.

S čutom vestnega in dobrega gospodarjenja je kolektiv nenehno tehtal, kaj mu nudijo lastna sredstva za napredek podjetja. Po skrbnem

poudarku je vedno več namenjal za nabavo mehanizacije, ne prezirajoč pri tem tudi potrebe družbenega standarda delavcev.

Navzlic temu, da je malo podjetij v okraju storilo toliko za standard kot »Ingrad«, saj je za svoje delavce dogradil v letu 1959 in 1960 dva moderna samska domova za sezonske delavce, 3 stanovanjske bloke za družine, v letu 1960 ustanovil lastno stanovanjsko zadrugo za gradnjo 50 stanovanj, kateri pomaga podjetje s posojilom, uredil na vseh gradbiščih lastne restavracije in primerna bivališča za svoje delavce, ustanovil v okviru sindikalne podružnice športno in kulturno-prosvetno društvo, organiziral varnostno službo in zdravstveno zaščito v lastni najsoodnejše urejeni ambulanti kakor tudi poskrbel za oddih svojih delavcev v Piranu (tu imajo stalni počitniški dom z 42 posteljami) in Malem Lošinju, kjer je camping naselje s 16 posteljami, ugotovljamo na podlagi objektivnih pokazateljev, da se skrbeli tudi za izobraževanje in večanje in mehanizacijo proizvodnih zmogljivosti.

Z več tečaji in seminarji je »Ingrad« vseskozi izpopolnjeval strokovno znanje svojih delavcev. Lani in letos so organizirali seminarje za zidarje, strojnike, polkvalificira-

ne delavce po strokah za pridobitev kvalifikacije in seminarje za splošno izobrazbo. Razen z lastnimi seminarji skrbi podjetje za dvig strokovnosti tudi s šolanjem delavcev na rednih in sezonskih šolah.

Podjetje »Ingrad« je popolnoma usposobljeno za vse vrste gradbenih del nizke in visoke gradnje, kot n. pr. za gradnjo industrijskih, stanovanjskih in drugih objektov družbenega standarda, rekonstrukcije, gradnjo cest, mostov in podobnega. Razen te osnovne dejavnosti opravlja podjetje projektiranje vseh vrst objektov v lastnem projektivnem biroju za potrebe lastne proizvodnje in za zunanje naročnike. Podjetje ima v svojem okviru več obratov, in sicer obrat za zemeljska dela, betonerski obrat, tesarski obrat za opaže in odre, fasaderski obrat in zidarski obrat. Zidarski obrat je širši in nadzoruje vsa dela, ostali obrati pa delajo v odnosu do tega obrata kot obrtni obrati. Vsi obrati razen zidarskega, ki ostane na gradbišču od pričetka do konca graditve, so premični in se selijo z objekta na objekt.

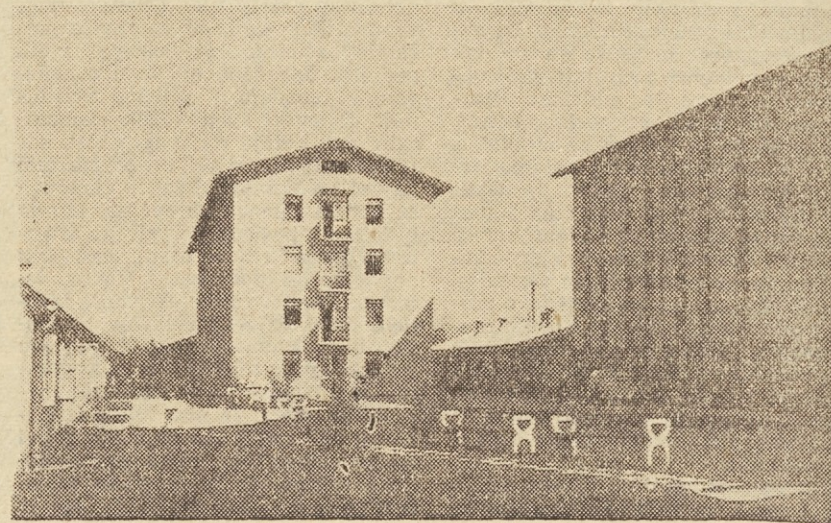
Vzporedno z glavno dejavnostjo so rešili tudi vprašanje obrtnih zmogljivosti, ki so bile prej, ko so poslovala podjetja še ločeno, vedno premajhne. Podjetje ima v svojem sestavu delavnice za mizarstvo, stavbno ključavničarstvo, kleparstvo, elektro monterstvo, steklarstvo, teracerstvo, delavnice za umetni in naravni kamen, betonske polizdelke itd. V sklo-

pu podjetja so tudi kamnolom, peskolom, gramoznica in obrat za proizvodnjo betonskih votlakov, cevi in drugih betonskih elementov. Posebej je organiziran obrat za mehanizacijo, kamor spadajo avtopark, strojni park, elektro servis in remontne delavnice.

Podjetje deluje na zelo obsežnem področju, zato je organizacijsko razdeljeno na sektorje po področjih različnih okrajev oziroma industrijskih središč. Table z imenom »Ingrad« kot izvajalcem gradbenih del je moč najti na gradbiščih v Celju, Ljubljani, Slovenskih Konjicah, Savinjski dolini, Zasavju in drugod.

Po perspektivnem načrtu se bo »Ingrad« še nadalje razvijal in kreplil, saj ima gradbeništvo pred seboj velike možnosti in naloge. Seveda bo to mogoče doseči s povečanjem investicijskih vlaganj v nakup novih strojev in opreme, povečanjem obratov za proizvodnjo gradbenih montažnih elementov, industrializacijo proizvodnih postopkov in nadaljnjim naraščanjem delovne storilnosti. Posebno skrb bodo posvetili ukrepom za izboljšanje poslovanja in izpopolnitev sistema spodbudnega nagrajevanja.

Kolektiv gradbenega podjetja »Ingrad« si je torej za bodoče naložil še velike in odgovorne naloge, kar bo terjalo od njega velikih naporov. Prepričani smo, da bo to zmožel. Poročstvo za to je njegovo dosedanje delo.

OZIMNICA

Zla slutnja

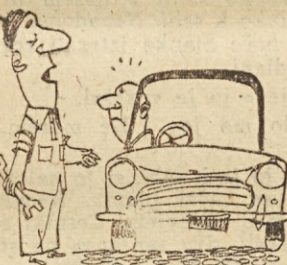
— Oh, mojster, kako sem vesel, ko vidim, da je moj motor končno le popravljen!

— po prstnih odtisih so-deč, imate spet nekaj novih moči!

— Servis? Tamle spodaj je — samo dvomim, če danes še sprejemajo!

— Če bo pa še ropotalo, vam bomo prihodnjic poskusili zamašiti ušesa.

— Kakšen osemurni delavnik! Če pogledate račune, boste videli, da sem danes na vsakem od teh delal po osem ur!

— Tone, zdaj se pa le zbudi — mojster že nekaj sumi!

— Kajne, saj boste lahko najprej pogledali moj avto?!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13				14		15		16			
17			18	19			20	21			
	22			23		24		25			
26	27				28					32	33
29	30			31							
34			35	36			37				38
39		40		41			42			43	
44							45				

Križanka

Vodoravno: 1. vrsta bolezni, ki nastane zaradi pomanjkanja vitaminov, 7. velik ptič z značilnim kljunom, ki živi ob močvirjih, 13. sestavni del svetilnega plina, 14. področje mohamedanske vere, 16. teža ovtika ali posode, 17. pripadnik azijskega ljudstva, 19. mesto v Crnogorskem primorju, 21. stoletje, 22. starorimska visoka šola, 24. naklep, 27. omotan, 28. skupni izraz za zrak nad nami, 29. svariho, 31. slaščičarski izdelek, 34. kradljivec, 35. enakomerno ponavljanje, 37. rekrutacija, 39. vrsta rjave barve, 41. naš znani pevec popevk (Vice), 43. prostor v gledališču, 44. poglavje v knjigi, 45. carovnik.

Navpično: 1. del noge, 2. grška črka, 3. prečni drog v kozolcu, 4. strokovnjak za zgradbo človeškega telesa, 5. japonska dolžinska mera, 6. zelo vdričen človek, 7. izraz pri

šahu, 8. prebivalec stare Ljubljane, 9. začetnici slovenskega pisatelja (-Visoška kronika-), 10. poživilo, 11. boršč, 12. nikalni prislov, 15. živalska maščoba, 18. lovski okoliš, 20. judovski učenik, 23. glavno mesto v stari Asiriji, 25. orodje za določeno obdelavo kovin, 26. nakaza, 28. brezupna šibkost, 29. od vode obdan kos celine, 30. svezjenj slame ali sena, 31. izdelovalec kruha, 32. obseg kroga, 33. geografski pojem, 36. tok za puščice, 38. vrh, 40. avtomobilska oznaka reškega okraja, 42. začetnici pomorščaka, po katerem je dobil ime Novi svet.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. portal, 6. Scipio, 11. ab, 12. aragonit, 15. os, 16. kop, 18. Iberec, 19. ena, 20. trop, 22. Anit, 23. umit, 24. tat, 25. en, 26. aha, 27. oker, 29. utor, 31. okop, 34. top, 35. kricket, 37. aba, 38. et, 39. krokodil, 41. er, 42. pesnik, 43. Iliada.

Plačevanje po učinku je zelo kompleksno vprašanje, zato tudi ni čudno, da vzbujata neštete žolčne polemike in diskusije. Diskusije so v tem, da eni trdijo, kako je pri drugih vse lahko in enostavno in kako je v vsakem konkretnem primeru strahovito komplicirano. Na primer takile zaključki:

»Lahko je proizvajati po učinku čevlje. Mnogo težje je proizvajati krožnike. Potrošnik mora kupovati čevlje avtomatsko, S krožniki je drugače. Pred vojno se je prodalo mnogo več krožnikov kot sedaj. Razlog je zelo enostaven, v tistem času je zakonski par v preprih v dvajsetih letih zakona razbil več garnitur krožnikov. Danes ne razbijajo krožnikov, ampak se enostavno ločijo. Poleg tega proizvajajo tudi krožnike iz plastične mase!«

Proizvajalci čevljev imajo že pripravljen odgovor:

»To je delno točno, vendar je treba vedeti tudi to, da je vedno večji razvoj motorizacije pogoj za slabšo potrošnost čevljev.«

Zdravniki: »Ker delamo po učinku, je lahko suho toplo leto za nas strahovito deficitno, ker ni dovolj prehladov. Pri zobozdravnikih ni tako: ljudem se kvirajo zobje ne glede na vremenske prilike.«

Zobozdravniki: »Zato pa nam nikoli ne pade sekira v med z epidemijo azijske gripe ali z masovno zastupitvijo s sladoledom!«

V teku so velike diskusije, kako uvesti plačevanje po učinku v nekih drugih strokah kot na primer v gledališču. Igralce zelo boli dejstvo, ker pri njih še ni dokončno urejeno to vprašanje. Da pa bi bili v tem smislu na tekočem, delajo po učinku v radiu, filmu in televiziji.

jevanja po učinku. Po uvedbi pride najprej do fluktuacije delovne sile, ker vsi nezadovoljneži ugotovijo, da je najbolje, če se zaposlijo v bankah komunalnega tipa.

S prvo reorganizacijo se ta banka spremeni v banko splošnega tipa in ko se uvede nov način plačevanja po učinku, traja to samo do nove reorganizacije, ko se banke klasificirajo v razne kategorije od splošnonarodne do občinske in združne.

Z analizo delovnih mest so ugotovili, da uslužbenca nista dokončala šol. Eden ni dokončal ekonomske fakultete, dočim drugi ni prilezel niti do mature v gimnaziji.

Pri obračunavanju točk so ugotovili, da je zopet prišlo do »uravnilovke«, ker sta oba, ne glede na razlike v žitljenjskih, dobila enako število točk.

Tudi to težko vprašanje so naposled rešili. Uslužbencu z nedokončano gimnazijo so odvzeli trideset odstotkov od vsake točke, naj se spomni mladostnega greha, ker je odšel v banko, namesto, da bi najprej maturiral v gimnaziji.

Dva dni za tem, ko je ta nesrečnik iz obupa maturiral, je bil ta sistem ukinjen. Sklenili so, da se delovni učinek ne bo meril več po šolski izobrazbi.

Seveda, zaradi vseh teh iskanj potrošniki niso začutili sprememb v našem bančnem sistemu. Denarne nakaznice še vedno potujejo preko banke najmanj štirinajst dni. Kljub temu se ne sme reči, da ni bilo ničesar storjenega: podjetja so dobila nalogo, da morajo izrsevati vsa denarna izplačila samo preko banke, a pod nobenim pogojem preko pošte, ki to delo opravi v enem dnevu.

MIRKO TRISLER:

Poišči učinek

Ne vem, ali je že uvedeno nagrajevanje po učinku v DOZ, toda zavarovanci avtomobilisti in motoristi kar tekmujejo v povzročanju škode, kot bi bili zato nagrajevani z nekimi specialnimi stimulativnimi učinki.

V bančni stroki so že začeli z različnimi eksperimenti. Škoda je samo, ker se eksperimenti iz objektivnih razlogov predčasno ukinejo: zaradi neštevilnih organizacij in reorganizacij bančnega sistema.

Na primer v neki banki uvedejo specialni pravilnik nagra-

Na ta način tudi v bankah ni jasen princip plačevanja po učinku.

Seveda je bilo mnogo zelo zanimivih eksperimentov.

V neki banki delata dva uslužbenca, njuni mizi se stikata, imata isto delo in seveda tudi isti učinek.

Ko so začeli s potkusnim nagrajevanjem po učinku, se jim je zazdelo, da smrdi učinek dveh sosednjih miz po »uravnilovki«.

To je bilo potrebno na vsak način preprečiti in seveda so tudi našli način.

Razdelili smo nagrade

Slika, ki smo jo objavili v zadnji številki in ki prikazuje golobe, ki se neovirano sprehajajo po vrečah s semeni na ljubljanskem živilskem trgu, je pri naših bralcih vzbudila veliko zanimanje, saj so nas kar zasuli s podpisi. Toda skoraj vsi so se opredelili za podpis »Samopostrežba«, tako, da tega pri nagradah nismo mogli upoštevati. Vsem se zahvaljujemo za sodelovanje, pa morda drugič več sreče.

Komisija se je odločila, da dobi prvo nagrado 1500 dinarjev Ivan Kremlj iz Maribora za podpis SANITARNI INSPEKTOR NA DOPUSTU, drugo (1000 dinarjev) Ladislav Presečnik iz Raven za podpis: Med golobi: Kaj misliš, ali so tudi naš obrok vkalkulirali v prodajno ceno? in tretjo (500 dinarjev) Draga Hristov iz Ljubljane za podpis: KAKŠNA PRILOŽNOST! Nagrajenka iz Ljubljane naj dvigne nagrado v našem uredništvu, ostalima pa jo bomo poslali po pošti.

V NASLEDNJI ŠTEVILKI »DELAVSKE ENOTNOSTI« BOMO ZAČELI PRIOBČEVATI NOVO SLIKANICO IZ PARTIZANSKIH DNI. ZE NJEN NASLOV

»Čudna trojka«

DAJE SLUTITI, DA BODO GLAVNI JUNAKI V ZGODBI TRIJE PARTIZANI, KI BODO POSKRBELI, DA BO SLIKANICA ZABAVNA IN ZELO RAZGIBANA.

NIKO TOVARNA KOVINSKIH IN ELEKTROMEHANSKIH IZDELKOV
ŽELEZNIKI-SLOVENIJA

IZDELUJE: mikserje — gospodinjne mešalce, sesalce za prah, loščilce za parket, namizne ventilatorje, električne kavne mlinčke itd.

SERVISI: »NIKO« Železniki, Ljubljana, Elektromehanski servis, Rimska 11, Maribor, Vetrinjska 11

NAGRADA ZA NAJBOLJŠI PODPIS

Danes objavljamo novo sliko, za katero si je treba izmisliti podpis, ki po vašem mnenju najbolj ustreza vsebini slike. Najboljši podpisi bodo nagrajeni z 1500, 1000 in 500 dinarji, pošljite pa jih na naslov naše redakcije, Ljubljana Uredništvo Delavske enotnosti, Koprjarjeva 2, do srede, 4. oktobra, z oznako »Nagrada fotografija«.